

ขวัญของบรรณารักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล  
กรมวิสามัญศึกษา

ปริญญานิพนธ์  
THE LIBRARY  
COLLEGE OF EDUCATION  
BANGKOK, THAILAND  
สุคนธ์ นิลเชษฐ์

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา  
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า  
ปริญญามหาบัณฑิต  
มีนาคม 2516

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาอนุญาตให้ผ่านเรียบร้อยแล้ว  
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตของ  
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้.

ศาสตราจารย์

ประธาน

ศาสตราจารย์

กรรมการ

มีนาคม 2516

## ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย  
ที่ได้อนุญาตให้ทดลองแบบสอบถามกับบรรณารักษ์ที่มาอบรมห้องสมุดโรงเรียนภาคฤดูร้อน

ปี พ.ศ. 2515

และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิชัย ทับเที่ยง และ อาจารย์โชติ เพชรชื่น  
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำเป็นอย่างดี.

สุชุม นิลเชษฐ์

## สารบัญ

| บทที่                                   | หน้า |
|-----------------------------------------|------|
| 1 บทนำ                                  | 1    |
| ภูมิหลัง                                | 1    |
| ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า           | 6    |
| ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า             | 6    |
| สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า               | 6    |
| ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า                | 7    |
| 2 เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง      | 9    |
| 3 วิธีดำเนินการ                         | 18   |
| กลุ่มตัวอย่าง                           | 18   |
| เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล             | 18   |
| ✓ วิธีรวบรวมข้อมูล                      | 19   |
| การจัดกระทำกับข้อมูล                    | 20   |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล                  | 22   |
| สถิติลักษณะที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล   | 22   |
| การวิเคราะห์หวัณของบรรณารักษ์โดยส่วนรวม | 22   |
| การวิเคราะห์หวัณของบรรณารักษ์ตามตัวแปร  | 24   |

| บทที่                                 | หน้า |
|---------------------------------------|------|
| 5                                     |      |
| สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ          | 33   |
| ความมุ่งหมายของการวิจัย               | 33   |
| กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย         | 33   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล | 33   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล                    | 34   |
| สรุปการศึกษาก่อนหน้า                  | 34   |
| อภิปรายผลการค้นคว้า                   | 36   |
| ข้อเสนอแนะ                            | 39   |
| บรรณานุกรม                            | 41 ✓ |
| ภาคผนวก                               | 45 ✓ |

## บัญชีตาราง

| ตาราง |                                                                           | หน้า |
|-------|---------------------------------------------------------------------------|------|
| 1     | จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามสถานที่ทำงาน วุฒิ เงินเดือน เพศ และอายุ            | 19   |
| 2     | ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนขวัญของบรรณารักษ์ โดยส่วนรวม และแยกแต่ละตอน        | 23   |
| 3     | ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขวัญของบรรณารักษ์ จำแนกตามสถานที่ทำงาน | 24   |
| 4     | ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขวัญของบรรณารักษ์ จำแนกตามวุฒิ         | 25   |
| 5     | ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขวัญของบรรณารักษ์ จำแนกตามเงินเดือน    | 27   |
| 6     | ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขวัญ                                   | 29   |
| 7     | ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขวัญของบรรณารักษ์ จำแนกตามอายุ         |      |

## ภูมิหลัง

ทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการบริหารมี 3 อย่าง คือ คน เงิน และวัสดุสิ่งของ สำหรับทรัพยากรคน (Human Resources) ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดซึ่งนักบริหารให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวของจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่ง สมพงษ์ เอมสิน (สมพงษ์ เอมสิน, 2513 : 488) ได้รวบรวมไว้ว่า

" ในบรรดาปัจจัยในการพัฒนาประเทศ กำลังคนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเหตุว่า ถ้ามีกคนจำนวนพอสมควร มีความรู้ความสามารถเหมาะสมแก่หน้าที่การงาน และมีการจัดการที่ดีแล้ว โอกาสที่จะทำงานให้ได้รับผลดีและประสิทธิผลย่อมง่ายขึ้นเป็นอันมาก คนสำคัญยิ่งกว่าเงินและวัสดุสิ่งของมากมาย เพราะถ้าคนสามารถแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จลุล่วงไปโดยยั้งและรวดเร็ว ."

จากคำกล่าวนี้นี้แสดงว่า "คน" เป็นปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งในการทำงาน เมื่อคนมีความรู้ความสามารถ และทำงานเหมาะสมกับหน้าที่แล้ว ย่อมสามารถเพิ่มผลผลิตงานได้มาก แต่จะอย่างไรก็ตาม ถ้าคน 2 คน มีความสามารถ (Ability) เท่ากัน หรือได้รับการฝึกฝนมาเท่ากัน เมื่อลงมือทำงานชิ้นหนึ่งซึ่งเหมือนกัน ผลของงานที่ได้รับอาจไม่เท่ากัน สาเหตุประการหนึ่งที่จะทำให้เป็นเช่นนั้นอาจเกิดจากขวัญ (Morale) หรือกำลังน้ำใจในการทำงาน

กล่าว "ขวัญ" จากพจนานุกรมทางการศึกษาของกู๊ด (Good, 1945 : 264) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า ขวัญ คือลักษณะที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล มีความกล้าหาญ เชื่อถือได้ไว้วางใจ ร่วมมือกระตือรือร้นพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาใด ๆ อย่างไม่ลดละ หรือพร้อมที่จะทำงานเพื่อบรรลุจุดหมายและนโยบายของโรงเรียน

จากการรวบรวมของโกลด์ (Gould, 1964 : 443-444) ในพจนานุกรมทางสังคมศาสตร์ ได้ให้ความหมายของ "ขวัญ" ไว้หลายประการ คือ

ก. ขวัญ คือที่ทาทัศนคติที่แต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเห็นถึงความก่อจูงมุงหมาย และความเป็นผู้นำของกลุ่ม

ข. ขวัญคือสภาพของการปรับตัว ความเชื่อมั่น แรงกระตุ้น ที่แต่ละบุคคล แสดงออก

ค. ในกลุ่มบุคคลเล็ก ๆ ขวัญ คือแรงบีคเหนียว ความมีมิตรไมตรีต่อกัน สรุปได้ว่า ขวัญคือสภาพที่แสดงออกถึงท่าทีทัศนคติของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อจูงมุงหมายและความเป็นผู้นำ ทั้งนี้รวมถึงความสามารถในการปรับตัว ความเชื่อมั่นในการทำงาน ความกระตือรือร้นและแรงบีคเหนียว ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นด้วย

สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน, 2513 : 491 - 492) ได้กล่าวถึงความหมายของขวัญไว้หลายอย่าง เช่น ขวัญ หมายถึงสถานะที่ทุกคนในกลุ่มทราบถึงวัตถุประสงค์แห่งการทำงานของกลุ่ม หรือวัตถุประสงค์ของแต่ละคนทำงานนั้น เป็นวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความมั่นใจ ร่วมมือ พยายามต่อสู้กับอุปสรรคอย่างสุดความสามารถ เพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางที่วางไว้

นอกจากนี้ สมพงษ์ เกษมสิน ยังได้นำความหมายของขวัญของ ราล์ฟ ซี เดวิส (Ralp C. Davis) มากล่าวไว้ด้วยว่า ขวัญ หมายถึงลักษณะสภาพที่เกิดขึ้น และสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการทำงาน เช่น ความกระตือรือร้น อารมณ์ ความหวัง ความมั่นใจ

พร้อมกันนี้ วัฒนา สุตรสุวรรณ (วัฒนา สุตรสุวรรณ, 2514, 160-162) ได้รวบรวมความหมายของขวัญไว้ เช่น

1. ปทานุกรมของเวบสเตอร์ ให้คำจำกัดความไว้ว่า ขวัญ คือสภาวะของจิตใจและน้ำจิตน้ำใจ (Mood and spirit) ที่จะนำไปสู่การทำงานด้วยความตั้งใจ และทำงานให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้

2. เลตัน (Leighton) ได้กล่าวว่า ขวัญ คือความสามารถของกลุ่ม (The Capacity of a group of people) ที่จะถึงสมาชิกให้ทำงานร่วมกัน เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างเหนียวแน่นและพร้อมเพรียงลงเส้นคงวา เพื่อให้งานก้าวไปข้างหน้าเรื่อย ๆ

3. นิวเนอร์ (Neuner) ได้กล่าวไว้อีกว่า ขวัญคือสภาวะทางจิตใจ

(The Mental State) ซึ่งทำให้คนทำงานควมรู้สึกพึงพอใจหรือมีความสุขใจและมีความสนุกเพลิดเพลิน

(ดูสก็ สัตกมานะ (ดูสก็ สัตกมานะ, 2514 : 89) ได้กล่าวว่า ชาวญี่ปุ่น  
สภาพทางจิตใจ ความรู้สึกทำที่หรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ชี้ให้เห็นความตั้งใจ  
ที่จะร่วมมือร่วมแรงกันอย่างแน่วแน่ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ

จึงพอสรุปได้ทั้งหมดว่า ชาวญี่ปุ่นเป็นสภาพทางจิตใจ เป็นนามธรรม ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว  
จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของการทำงานของคน หรือกลุ่มบุคคล ที่จะทำงานควมกระตือรือร้น  
อารมณ์ ความหวัง ความมั่นใจ เพื่อบรรลุจุดประสงค์ของงานอย่างพร้อมเพรียงกัน ✖

"ชาวญี่ปุ่น" เริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 1917 -  
1918 และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของชาวญี่ปุ่น (morale)  
ในสาขาวิชาต่าง ๆ ในวงการอุตสาหกรรม นับได้ว่าเป็นผู้นำในการค้นคว้าเรื่องนี้ จากการ  
รวบรวมของ สมพงษ์ เกมสัน (สมพงษ์ เกมสัน, 2513 : 489-490) ได้กล่าวถึงการ  
ศึกษาของ ยอร์จ เอลตัน เมโย (George Elton Mayo) ซึ่งได้ทำการทดลองกับคนงาน  
ในโรงไฟฟ้าที่ชิคาโก ชื่อ เวสเทอร์น อีเลคทริก (Western Electric) เมื่อ ค.ศ. 1927  
เพื่อทราบว่าจะประกอบอะไรที่จะทำให้คนงานผลิตงานได้มากที่สุด จากการค้นคว้าทดลองผล  
ปรากฏว่า การที่เพิ่มผลผลิตของงานสูงขึ้น จะต้องคำนึงว่า คนงานเป็นสิ่งที่มีชีวิต "ชาวญี่ปุ่น"  
เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงาน บุคคลจะทำงานได้ก็ขึ้น มิได้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางกาย  
แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ อีก เช่น บำเหน็จรางวัลทางจิตใจ ความเอาใจใส่  
ความเห็นใจของผู้นับกับบัญชา ตลอดจนความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ มีส่วนร่วมในการทำงานให้  
สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นงานในระดับใด

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์พบว่า มนุษย์มีความต้องการ (needs) ต่าง ๆ  
ในการดำรงชีวิตในแต่ละวัน เช่น

ความต้องการสิ่งจำเป็นในชีวิต อันได้แก่ความต้องการเกริ่นนุ่งห่ม อาหาร การสอน  
การช้ถ่าย

ความต้องการทางจิตใจ อันได้แก่ ต้องการความมั่นคงปลอดภัย การยกย่องในสังคม

เกียรติยศ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และความสมหวังในชีวิตประจำวัน

กล่าวได้ว่าความต้องการทางจิตใจเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำว่า "ขวัญ" เพราะบุคคลต้องการความมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิตการทำงาน นอกจากนั้นยังต้องการได้รับการยกย่องในหน่วยงาน ต้องการความรู้สึกว่า ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกก้าวหน้าในการทำงาน สิ่งเหล่านี้หากมีและบุคคลได้รับการตอบสนอง ลักษณะของ "ขวัญดี" ก็จะเกิดขึ้นแก่บุคคล และนำมาซึ่งผลผลิตในการทำงานสูงขึ้นในที่สุด

อนึ่ง ขวัญของกลุ่มปฏิบัติงานจะดีหรือไม่นั้น (มุสสตี สัตยมานะ, 2514 : 91-92) ขึ้นอยู่กับ

1. ความเชื่อถือที่แต่ละคนมีต่อหน่วยงาน
2. ความเชื่อถือที่แต่ละคนมีต่อผู้บังคับบัญชา
3. ความเชื่อถือที่แต่ละคนมีต่อเพื่อนร่วมงาน
4. ความเชื่อถือที่แต่ละคนมีต่อประสิทธิภาพของหน่วยงาน
5. ความพึงพอใจในการที่ปฏิบัติอยู่
6. สุขภาพทางจิตและทางกายของปฏิบัติงาน
7. การได้รับผลตอบแทน เช่น เงินเดือน รางวัล การเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง

สวัสดิการอื่น ๆ รวมทั้งเหรียญตราที่ได้รับ

8. ความพึงพอใจในสภาพการทำงานในที่ทำงาน x

จากข้อสรุปของสมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน, 2513 : 492) ว่า ขวัญมีสภาพเป็นนามธรรมที่เกิดขึ้นและสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการทำงานของบุคคล เช่น ความกระตือรือร้น อารมณ์ ความหวัง ความมั่นใจ ตั้งใจที่จะอุทิศเวลาและร่างกายของตนเองเพื่อสนองความต้องการและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

ฉะนั้นในหน่วยงานใด ๆ ขวัญของบุคคลและขวัญของหมู่คณะจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการบริหารงาน ขวัญที่ดีของหน่วยงานจะช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์เกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานมากมาย (สมพงษ์ เกษมสิน, 2513 : 493) ดังนี้ คือ

1. ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

2. สร้างความจงรักภักดี ข้อสัจยก่อหมู่คณะและหน่วยงาน
3. เกื้อหนุนให้ระ เฝ้ายขบับกับเกิดผลในคานการควบคุม
4. สร้างสัจยภักดีธรรมในหมู่
5. เสริมสร้างการเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงาน
6. เกื้อหนุนให้บุคคลในหน่วยงานเกิดความคิดสร้างสรรค์
7. ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในหน่วยงานที่ตนปฏิบัติอยู่

สำหรับบรรณรักษ์ พิจารณาจากการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ปรากฏว่า มีอุปสรรคนานา จากการประชุมเรื่องการพัฒนาห้องสมุดของเอเซียตอนใต้ (แผนมาศ ขวลิขิต, 2504 . 44-59) พบว่า ฐานะของบรรณรักษ์สำคัญมาก ขาดความรู้จำเป็นแก่งาน ขาดมาตรฐานในการบริการ ขาดเงินช่วยเหลือในการทำงาน

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ห้องสมุดโรงเรียน (สนอง มณีภาค, 50 - 52) มีปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น บรรณรักษ์ไม่มีเวลาพอที่จะดำเนินงานห้องสมุด ครูใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญมาก เพราะห้องสมุดโรงเรียนถึงขั้นมาจะได้ประโยชน์ สอดตามความมุ่งหมายก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจาก ครูใหญ่ ครูทุกคน นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น รวมทั้งตัวบรรณรักษ์เองด้วย

จะเห็นได้ว่า ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณรักษ์ได้แก่

1. ปัญหาเรื่องผู้บริหารหรือครูใหญ่
2. ปัญหาเรื่องการเงิน
3. ปัญหาเรื่องความร่วมมือระหว่างครูกับบรรณรักษ์
4. ปัญหาเรื่องจำนวนเวลาในการทำงานของบรรณรักษ์
5. ปัญหาเรื่องทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุด
6. ปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานและการบริการ

ปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะเป็นสิ่งที่อุปสรรคในการทำงานของบรรณรักษ์ อันจะมีผลต่อขวัญในการทำงานของบรรณรักษ์ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับขวัญของบรรณรักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา

### ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาถึงระดับชีวิตของกลุ่มบรรณารักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา
2. เพื่อให้ทราบว่า บรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีชีวิตแตกต่างกันหรือไม่
3. เพื่อให้ทราบว่า บรรณารักษ์ที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิมีชีวิตแตกต่างกันหรือไม่
4. เพื่อให้ทราบว่า บรรณารักษ์ชายและหญิงมีชีวิตแตกต่างกันหรือไม่
5. เพื่อให้ทราบว่า บรรณารักษ์ที่มีอายุมากและอายุน้อย จะมีชีวิตแตกต่างกันหรือไม่
6. เพื่อให้ทราบว่า บรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนมากและเงินเดือนน้อย จะมีชีวิตแตกต่างกันหรือไม่

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงสภาพทางจิตใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในสังกัดกรมวิสามัญ และทราบถึงองค์ประกอบที่มีผลมากที่สุดต่อสภาพการทำงานของบรรณารักษ์ จากผลการศึกษาค้นคว้านี้จะสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน เช่น การจัดหาบุคลากรที่เหมาะสม การบริหารงานของครูใหญ่ในอันที่จะช่วยปฏิบัติงานห้องสมุดดีขึ้น การมอบหมายงานและภาระความรับผิดชอบ การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ สถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการทำงาน อันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าในกิจการงานห้องสมุดโรงเรียนในที่สุด

### สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ชีวิตของบรรณารักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาน่าจะอยู่ในระดับต่ำ
2. บรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ น่าจะมีชีวิตดีกว่าบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิ
3. บรรณารักษ์ที่สังกัดโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง น่าจะมีชีวิตดีกว่าบรรณารักษ์ที่สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาค
4. บรรณารักษ์ที่มีอายุสูง น่าจะมีชีวิตดีกว่าบรรณารักษ์ที่มีอายุน้อย
5. บรรณารักษ์ชายหญิง น่าจะมีชีวิตไม่แตกต่างกัน
6. บรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนสูงน่าจะมีชีวิตดีกว่าบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนน้อย

### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างดังนี้  
 บรรณารักษ์หรือครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กองโรงเรียน  
 รัฐบาลประจำจังหวัดในสวนหมาก 132 คน และในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)  
 67 คน ทั้งนี้ถือตามเอกสารสภาพการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2513

### 2. ตัวแปรอิสระ

- ก. สถานที่ทำงาน /
- ข. วุฒิของบรรณารักษ์ /
- ค. เงินเดือน /
- ง. เพศ /
- จ. อายุ //

### คำนิยามและศัพท์เฉพาะ

1. ขวัญ คือ ความรู้สึก ทำดีและสภาพของจิตใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น  
 ระดับความสัมพันธ์กับครูใหญ่หรือผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ภาระความรับผิดชอบในการทำงาน  
 เงินเดือน ฐานะหรือศักดิ์ศรี ความสัมพันธ์กับชุมชน แล้วตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปของการ  
 เห็นด้วย สนับสนุน หรือร่วมมือ หรือไม่เห็นด้วย โต้แย้งต่อสภาพของสิ่งเร้า นั้น ๆ ผลของ  
 ขวัญที่เกิดขึ้นอาจจะสะท้อนให้เห็นสภาพของการทำงาน เช่น ความกระตือรือร้น อารมณ์  
 ความหวัง ความมั่นใจ พอใจ กังใจ หรือมีความอดสาหัสในการทำงานเพื่อบรรลุจุดประสงค์  
 ของงานและของหน่วยงาน

ผู้มีขวัญดี หมายถึงบุคคลที่มีความรู้สึกทำดี หรือสภาพของจิตใจ ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า  
 ในทางที่ดี เช่น สนับสนุน เห็นด้วย ร่วมมือ

ผู้มีขวัญเสีย หมายถึงบุคคลที่มีความรู้สึกทำดี หรือสภาพของจิตใจ ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า  
 ในทางที่ไม่สนับสนุน ไม่เห็นด้วย หรือโต้แย้ง

ทั้งนี้โดยถือใบคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามดังนี้

กลุ่มที่มีชีวิต โคเคแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ถึง 5.00

กลุ่มที่มีชีวิตปานกลาง โคเคแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 - 3.49

กลุ่มที่มีชีวิตต่ำ โคเคแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.49

2. บรรณารักษ์ หมายถึงบุคคลผู้มีหน้าที่วัดและคำนวณงานห้องสมุดโรงเรียนทุกอย่าง  
ในอันที่จะให้บรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียน

3. วุฒิ หมายถึงวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ หรือความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ซึ่ง  
อาจจะได้มาด้วยการอบรมระยะสั้นหรือศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์จากสถาบันการศึกษาโดยตรง

4. สถานที่ทำงาน หมายถึง สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งแบ่งออกเป็น ส่วนกลาง  
และส่วนภูมิภาค

5. เงินเดือน

ผู้มีเงินเดือนมาก หมายถึงบุคคลที่ได้รับเงินเดือนเดือนละตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป

ผู้มีเงินเดือนน้อย หมายถึงบุคคลที่ได้รับเงินเดือนเดือนละตั้งแต่ 1250 บาทลงมา

6. อายุ หมายถึงอายุของบุคคลตั้งแต่เกิดเป็นต้นมา

ผู้มีอายุมาก หมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป

ผู้มีอายุน้อย หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีลงมา

เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องของขวัญ (Morale) ของบรรณารักษ์นั้นยังไม่ปรากฏว่ามีมาก่อน แต่มีการศึกษาเรื่องของขวัญในวงการอื่น ๆ และวงการของครูเพียงเล็กน้อย ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้

จากการศึกษาที่ฮอว์ธอร์น (สมพงษ์ เกษมสิน, 2513 : 489-490) เมื่อปี ค.ศ. 1927 ซึ่งฮอว์ธอร์น เอลตัน เมโย ได้ทำการศึกษาทดลองกับคนงานของบริษัทการไฟฟ้าแห่งหนึ่ง เพื่อทราบว่าอะไรเป็นองค์ประกอบที่ทำให้คนงานผลิตงานได้มากที่สุด จากการทดลองไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพของห้องทำงาน ใช้เครื่องใช้ต่าง ๆ เปลี่ยนความเข้มของแสง หรือให้เวลาหยุดพักทั้งเช้าและบ่าย ผลผลิตก็เพิ่มขึ้นเท่ากันทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จึงได้สัมภาษณ์พบว่า สิ่งที่จะทำให้คนงานผลิตงานได้เพิ่มขึ้นนั้นก็คือการทำให้คนงานรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ตนเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท และบริษัทสนใจต่อตน จากการทดลองนี้ได้สรุปว่าคนงานเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ ขวัญเป็นสิ่งจำเป็นในการทำงาน ปริมาณงานที่คนงานจะทำได้มีขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถทางกายเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางจิตใจอีกด้วย ความสามารถความชำนาญเฉพาะอย่างก็มีอิทธิพลประกันว่า คนจะทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดเสมอไป บำเพ็ญรางวัลทางค่านิยมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนทำงาน และทำให้บุคคลเกิดความสุข

★ ในลักษณะการศึกษาที่คล้ายคลึงกันนี้ เอลวิน (Etzioni, 1964 : 37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับขวัญของคนงานว่าจะขึ้นอยู่กับหัวหน้าคนงานหรือไม่ โดยทดลองกับนักเรียน 3 กลุ่ม และหัวหน้างานแต่ละกลุ่มมีบุคลิกภาพแบบอิตาเลีย (Autocratic Atmosphere) แบบประชาธิปไตย (Democratic) และแบบตามบุญตามกรรม (Laissez-Fair) ตามลำดับ ผลการทดลองปรากฏดังนี้

กลุ่มแรก ผลงานที่ทำได้น้อยที่สุดในระดับสูง แต่ขวัญของกลุ่มไม่ดี มีการทะเลาะวิวาทก้าวร้าว มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อหัวหน้า คอยรับแต่คำสั่ง ไม่อยากทำงานเมื่อหัวหน้าไม่อยู่



1. ความสัมพันธ์กับครูใหญ่
2. ความพอใจในการสอน
3. ความสัมพันธ์กับครูอื่น ๆ
4. เงินเดือนของครู
5. หลักสูตรการสอน
6. ฐานะของครู
7. การสนับสนุนการศึกษาของชุมชน
8. สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนและการบริการ
9. ภาระของครู
10. ความกดดันของชุมชน

จะเห็นว่าองค์ประกอบของชีวิตในทั้งสองกรณีมีความใกล้เคียงกันมาก จะแตกต่างกันน้อยมาก แต่ของเรมเพลได้ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วในรายละเอียด จึงสรุปและรวมบางข้อเข้าด้วยกันได้ เช่น การสนับสนุนการศึกษาของชุมชน และความกดดันของชุมชน หรือหลักสูตรการสอน อาจจะรวมได้ในความพอใจในการสอน หรือบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของโรงเรียน

ทั้งนี้จากการศึกษาชีวิตของครูในรัฐเนบราสกา (Napier, 1966 : 1228-A)

พบว่า ชีวิตของครูนั้นเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้

1. นักบริหาร เข้าใจในความเป็นเอกลักษณ์ของครู
2. ความเชื่อมั่นของครูที่มีต่อความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร
3. ความช่วยเหลือที่ครูได้รับจากการบริหาร เมื่อเกิดปัญหาทางวินัย
4. การที่ครูมีส่วนร่วมในการวางนโยบายที่จะมีผลกระป๋องชนต่อครูเอง
5. เครื่องอำนวยความสะดวกเพียงพอ
6. อุปกรณ์การสอนเพียงพอ
7. หน้าที่การงานที่ได้รับตรงกับความรู้ที่ศึกษาอบรมมา
8. ความยุติธรรมในการมอบงานพิเศษ

๑. การได้รับการอบรมเพิ่มเติม
10. ความมั่นคงในหน้าที่การงาน
11. นโยบายการให้ลาอย่างพอเพียง
12. การจัดชั่วโมงสอนให้อย่างยุติธรรม
13. การได้รับเงินเดือนไม่น้อยหน้าอาชีพอื่น ๆ ที่ได้รับการอบรมมาเท่า ๆ กัน

จะเห็นได้ว่า ครูจะมีชีวิตที่ดีหรือไม่นั้น มีส่วนสัมพันธ์กับการบริหาร กับคณะครู กับรายได้หรือเงินเดือน<sup>๒</sup> แต่ก่อนจะมีส่วนสัมพันธ์กับสภาพทางภูมิศาสตร์ ดังที่ฮาร์เรลล์ (Harrell, 1964 : 265-266) ได้รวบรวมไว้ว่า บุคคลที่ทำงานอยู่ทางชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา มีความพอใจในงานที่ทำอยู่มากที่สุด ส่วนบุคคลที่ทำงานอยู่ในรัฐมิสซูรีของอเมริกา มีความพอใจในงานที่ทำน้อยที่สุด ✕

ทั้งนี้คงเป็นเพราะสภาพклимаอากาศ ความเจริญ การคมนาคม การติดต่อ การสาธารณสุขการต่าง ๆ การครองชีพทางฝั่งมหาสมุทรดีกว่าบริเวณภูเขา ซึ่งมีแต่ความแข็งแกร่ง อันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ ทำให้จิตใจพลอยแข็งแกร่งไปด้วย

และในตอนเดียวกันนี้ ฮาร์เรลล์ยังได้รวบรวมการสำรวจของฟอจูน (Fortune Survey) ไว้ว่า ขนาดของเมืองที่พลเมืองมากกว่า 1 ล้านคน มีความสำคัญที่สุดและในหมู่บ้านชนบทมีความสำคัญน้อยที่สุดในการทำงาน

พิจารณาถึงสภาพการทำงานในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศไทยในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า (ธารง บัวศรี, 2512 : 296) ความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบทและเมืองยังคงมีอยู่มาก โดยเฉพาะชนบทนั้นยังอยู่ไกลตัวเมืองยิ่งเหลื่อมล้ำมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การคมนาคม การสาธารณสุขการต่าง ๆ ล้วนก่อให้เกิดปัญหาขัดแย้งและความน้อยเนื้อต่ำใจ คนอพยพเข้าสู่พระนครเฉลี่ยแล้ววันละ 200 คน (นิพนธ์ คันทวี, 2512 : 151-152) เพราะหนีจากความแร้นแค้น จากโจร จากการถูกความของผู้ออกการร้าย เพื่อมาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สามารถให้การศึกษาที่ดีแก่บุตรธิดาได้ในโรงเรียนมากมาย สามารถประกอบอาชีพที่หาเงินได้คล่อง มีการคุ้มครองที่แข็งแรงจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถหาความก้าวหน้าให้ตัวเองได้ และอยู่ใกล้แพทย์ การคมนาคมสะดวกสบาย เช่นนี้เมื่ออยู่ใต้อุ้ง

ออกไปตามหัว เมืองจึงมีความรู้สึกที่ว่าตัวเองถูกเนรเทศไปสู่แดนทุรกันดาร

จึงพอสรุปได้ว่า บุคคลยอมพยายามหาโอกาสเข้าทำงานในเมืองใหญ่ เพราะเมืองใหญ่ ๆ ทำให้บุคคลมีโอกาสที่จะมีเงิน มีความก้าวหน้า มีการศึกษา มีความปลอดภัย และสะดวกสบาย

จึงน่าจะกล่าวเป็นสมมติฐานได้ว่า บรรณารักษ์ที่อยู่ในส่วนกลาง น่าจะมีชีวิตดีกว่า บรรณารักษ์ที่อยู่ในส่วนภูมิภาค

ในค่านิยมหรือความรู้ในการทำงานในอาชีพครูถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในค่านิยมส่วนตัวและในการสอน ในค่านิยมการสอน มอร์ค (Mork, 1960 : 707) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนกับครูที่ผ่านการอบรมเพิ่มเติมมา เรียนได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่ได้รับการอบรมมา

นั่นแสดงว่าครูที่ผ่านการอบรมมาหรือมีวุฒิจะสามารถสอนนักเรียนได้ดีกว่าครูที่ไม่ได้รับการอบรมมา เมื่อเป็นเช่นนี้โอกาสแห่งความก้าวหน้าของครูผู้มีวุฒีย่อมตามมา ซึ่งตรงกับนโยบายการพิจารณาความดีความชอบความก้าวหน้าในการทำงานทั่ว ๆ ไปว่า จะต้องพิจารณาการศึกษาของครูผู้ทำงานเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้รวมทั้งผลงานด้วย

พิจารณาในค่านิยมมั่นคงในการทำงาน บุคคลที่มีการศึกษาดีหรือมีวุฒีย่อมมีความรู้สึกมั่นคงในหน้าที่การงานมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อย และจากการรวบรวมของฮาร์เรลล์ (Harrell, 1964 : 270) พบว่า บุคคลที่มีการศึกษาดีให้ความมั่นคงในหน้าที่การงานไว้เป็นอันดับสาม รองจากกาจางและโอกาสก้าวหน้า

ที่ฮาร์เรลล์พบเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่าสังคมของสหรัฐอเมริกาให้การประกันและรับรองหางานทำให้เมื่อตกงาน เมื่อเป็นเช่นนี้ค่าจ้างจึงอยู่ในอันดับสำคัญกว่าความมั่นคงในการทำงาน ทั้งนี้เชื่อว่าวุฒิหรือความรู้มีใช้สิ่งสำคัญในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย วุฒิของครูผู้ทำงานเป็นสิ่งสำคัญจะต้องพิจารณาในการเข้าทำงานแทบทุกกรณี จึงกล่าวได้ว่าวุฒิหรือความรู้เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

สวรงค์ แก้วเหล็ก (สวรงค์ แก้วเหล็ก, 2513 : 41) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยครูในประเทศไทย พบว่า ห้องสมุดวิทยาลัยครูขาดแคลนบรรณารักษ์ที่มีความรู้

ทางบรรณารักษศาสตร์ในการทำงานมาก

จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ปัจจุบันนี้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะขาดบรรณารักษะที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ (บรรจง นิวาสะบุตร, 2509 . ศ) หรือครูบรรณารักษะทำหน้าที่ในโรงเรียนส่วนมากต้องมีชั่วโมงสอนทางวิชาการควบ (นิตยา จุฬามาศย์, 2508 . 11 - 16) จากปัญหาการขาดบรรณารักษะที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ดังกล่าว ทำให้การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยไม่ก้าวหน้า และมีผลสะท้อนถึงบรรณารักษะผู้ทำหน้าที่ในควย กล่าวคือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในการทำงาน รู้สึกไม่มั่นคงในหน้าที่การงาน ซึ่งมีผลต่อขวัญโดยตรง

จึงสมควรพอที่จะสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า บรรณารักษะที่มีวุฒิทางบรรณารักษะที่ไม่มีวุฒิ

\* อนึ่ง เงินเดือนหรือค่าจ้างย่อมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการทำงาน เพราะบุคคลทำงานก็เพื่อไคค่าตอบแทนเพื่อยังชีพ นั่นก็หมายความว่า ต้องมีรายได้ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพ หากแรงงานและค่าจ้างไม่ได้สัดส่วนกันจะทำให้บุคคลไม่พอใจ ทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการครองชีพของผู้ทำงาน และมีผลสะท้อนถึงขวัญของบุคคลผู้ทำงาน เพราะจะทำให้บุคคลผู้ทำงานพยายามค้นหารายได้อื่น ๆ มาชดเชยหรือมาเพิ่มเพื่อยังชีพไคต่อไป นั่นก็หมายความว่า เงินเดือนมีส่วนสัมพันธ์กับขวัญ ซึ่งตรงกับการศึกษาของนาปีแล (Napier, 1966 : 1228-A) ซึ่งกล่าวว่า ขวัญของครูมีส่วนสัมพันธ์กับเงินเดือนซึ่งไม่นับหน้าอาชีพอื่น ๆ

พร้อมกันนี้ ฮาแรพ (Harap, 1959 : 55-57) ได้สำรวจขวัญของครูพบว่า การได้รับเงินเดือนน้อย เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ขวัญไม่ดี

และ เชส (Chase, 1951 : 127-132) ยังพบอีกว่า เงินเดือนดีเป็นสิ่งที่เพิ่มอิทธิพลต่อขวัญของครู

นอกจากนี้จากการรวบรวมของฮาร์เรลล์ (Harrell, 1964 : 270) ยังพบว่า แม้เงินเดือนจะมีความสำคัญเป็นอันดับสามรองจากความมั่นคงในหน้าที่ของงานและโอกาสความก้าวหน้าของงานก็ตาม แต่เงินเดือนก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องเจอจากกันก่อนเสมอในการทำงาน

กล่าวโดยสรุปแล้ว เงินเดือนหรือรายได้ก็เป็นองค์ประกอบค่านิยมอย่างหนึ่งของขวัญ

ซึ่ง โอเวอร์ด (Ovard, 1966 : 216) ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกับที่วานี้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ครูหรือบุคคลที่สามารถหารายได้เลี้ยงตนเองหรือครอบครัวให้มีความสุขในระดับที่พอใจ ย่อมทำงานไม่ไถ่ผลดีเท่าที่ควร การมีเงินเดือนน้อยไปจะก่อให้เกิดการบีบคั้นทางการครองชีพ ซึ่งจะทำให้มีผลต่อขวัญของครูในการปฏิบัติงานได้

จึงพอจะกล่าวเป็นสมมติฐานได้ว่า บรรดาครูที่มีเงินเดือนน้อยน่าจะมีขวัญต่ำกว่า บรรดาครูที่มีเงินเดือนมาก ✎

การปฏิบัติงานในสถานอุตสาหกรรมเดิมไม่ค่อยยอมรับสตรีเพศเข้าทำงาน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางวัฒนธรรม คือ ความปรกติสตรีเพศมักจะถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอไม่เหมาะกับงานและเกรงมือ แลว่าการรวบรวมของฮาร์เรลล์ (Harrell, 1964 : 47) พบว่า ในสงครามโลกครั้งที่ 2 สตรีเพศสามารถทำงานได้หลายอย่างและมีประสิทธิภาพมาก และยังพบว่าในปี ค.ศ. 1956 สตรีอเมริกันจำนวนมากได้มีโอกาสดอกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น

และในขณะเดียวกัน ฮาร์เรลล์ ยังได้รวบรวมไว้อีกว่า หญิงและชายมีความสามารถในการทำงานคล้ายคลึงกัน หญิงรู้สึกจะมีความจำดีกว่าผู้ชายและเหมาะสมกับงานธุรการประจำ (Routine Work) งานที่ละเอียดละออและความพอใจในงานที่ตนทำมากกว่าผู้ชาย

นอกจากนี้จากการรวบรวมการวิจัยบางอย่างของ พันธ์ หันมาคินทร์ (พันธ์ หันมาคินทร์, 2513 : 82) ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องขวัญไว้ว่า ที่ว่าขวัญของครูชายดีกว่าครูหญิงนั้นไม่จริง ซึ่งอาจจะมีส่วนจริงอยู่บ้าง เพราะปัจจุบันนี้ สังคมได้ยอมรับในความสามารถของสตรีเพศในการทำงานพร้อมกับโอกาสที่จะก้าวหน้าเท่าเทียมกับเพศชายแล้ว จึงน่าจะทำให้ขวัญของครูชายและหญิงไม่แตกต่างกันได้ ✎

จึงพอจะกล่าวเป็นสมมติฐานได้ว่า ขวัญของบรรดาครูชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ✎  
ในค่านิยมหรืออายุของผู้ปฏิบัติงาน ฮาร์เรลล์ (Harrell, 1964 : 46-47) ได้รวบรวมไว้ว่า ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จะไม่ค่อยมีพนักงานที่อายุเกิน 40 ปี และในการประกายกับสมัครงานตำแหน่งต่าง ๆ ก็มักจะระบุอายุไม่เกิน 35 ปี หรือ 40 ปี ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อในจิตวิทยา บุคคลที่แตกต่างในระดับอายุย่อมยากแก่การรวมกลุ่ม และทำ ๆ ไปยังเชื่อว่า บุคคลที่อายุน้อยจะสามารถเรียนรู้ได้ดี ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงมีว่าบุคคลที่มีอายุจนถึง

60 - 70 ปี มีความสามารถในการทำงาน ความเฉลียวฉลาดแตกต่างกับบุคคลที่มีอายุน้อยเพียงเล็กน้อย พร้อมกับบุคคลที่มีอายุมากยังมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเองสูง อนึ่งหัวหน้างานที่มีอายุมากยังมีความพอใจในการทำงานมาก และบางครั้งบางกลุ่มความพอใจในการทำงานสูงขึ้นตามอายุด้วย

ที่อาร์เรลล์รวบรวมได้เช่นนี้ อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีอายุมากผ่านการ เรียนรู และประสบการณ์ในชีวิตมามาก ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความรอบคอบในการแก้ปัญหา มาก จึงทำให้เกิดความพอใจในการทำงานมาก

นอกจากนี้จากการศึกษาของ กุบเซอร์ (Gubser, 1969, 36-38) ในเรื่อง บุคลิกภาพของครูใหญ่กับครูน้อย ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีต่อองค์ประกอบขวัญของครู พบว่า ครูที่มีอายุมากเกิน 45 ปี มีชีวิตดีกว่าครูที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี ในด้านความสัมพันธ์กับครูใหญ่ เงินเดือน สถานะหรือศักดิ์ศรี

สำหรับการศึกษารังนี้ได้นำมาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีลงมา ถือเป็นกลุ่มอายุน้อย กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปถือเป็นกลุ่มอายุมาก ทั้งนี้เพราะ โกลเดนพอล (Goltenpaul, 1972 : 650) ได้รวบรวมเฉลี่ยอายุสูงสุดของประชากรนิวคลีไว้ว่า จะมีอายุโดยเฉลี่ยชาย 60.1 ปี หญิงโดยเฉลี่ยอายุ 67.5 ปี ทั้งนี้สำรวจถึง ค.ศ. 1968

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สถิติแห่งชาติ, 2512 . 18) ได้รวบรวมการคาดหมาย อายุเมื่อแรกเกิดของชาวไทยไว้ว่า ชายอายุโดยเฉลี่ย 55.2 ปี หญิงอายุโดยเฉลี่ย 61.8 ปี ทั้งนี้สำรวจถึง พ.ศ. 2508

จากการรวบรวมเฉลี่ยอายุของคนดังกล่าวก็พอประมาณได้ว่า บุคคลจะมีอายุโดยเฉลี่ย ประมาณ 60 ปี หรืออาจจะมากกว่านั้นเล็กน้อย ซึ่งตรงกับ กัมภีร์ มัลลิกะมาส (กัมภีร์ มัลลิกะมาส, 2508 . 6) ซึ่งกล่าวว่า อายุของคนส่วนมากมักถึงขีดสูงสุดเพียง 60 ปีเศษ และยังกล่าวอีกว่า บุคคลที่เริ่มอายุ 30 ปี แสดงว่าชีวิตเริ่มครึ่งคนด้วย

จึงกล่าวได้ว่า การแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังกล่าวข้างต้นนั้นเหมาะสม และจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงน่าที่จะตั้งเป็นสมมติฐานได้ว่า บรรดาครูที่มีอายุน่าจะมีชีวิตดีกว่าบรรดาครูที่มีอายุน้อย

/ อนึ่งกล่าวโดยส่วนรวมทั้งหมดเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย

จากการสำรวจและศึกษาของหลายท่านพบว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุดมีอุปสรรคมากมาย เช่น  
 แม่นาส ขวลิท (แม่นาส ขวลิท, 2504 : 44-59) ได้ให้ข้อสรุปจากการประชุม  
 เรื่องพัฒนาการห้องสมุดในภาคใต้ของเอเชียว่า ห้องสมุดโรงเรียนหนึ่งมีความสำคัญยิ่งในการสอน  
 ตามหลักสูตรนั้น ยังไม่เจริญเท่าที่ควร เพราะขาดมาตรฐานสำหรับบริการของห้องสมุด ขาดเงิน  
 ช่วยเหลือ และที่นาของใจคือ ฐานะและความรู้ทางวิชาการบรรณารักษ์ศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด  
 ยังไม่ดีพอ บรรณารักษ์ยังขาดความรู้ที่จำเป็นแก่งาน และฐานะยังต่ำต้อย เหล่านี้ทำให้ห้องสมุด  
 เจริญไปได้ยาก ซึ่งข้อสรุปเหล่านี้ตรงกับการศึกษาของ บรรจง นิวาสะบุตร (บรรจง นิวาสะบุตร,  
 2509 : ก) ที่ได้สำรวจการใช้หนังสือและวัสดุประกอบการสอนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า  
 นอกจากบรรณารักษ์จะไม่มีวุฒิแล้ว หนังสือและวัสดุยังไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ ขาดความร่วมมือ  
 ระหว่างบรรณารักษ์กับครูสอน

นอกจากนี้ในด้านการบริหาร สนอง มณีதாக (สนอง มณีதாக, 2503 : 50-52)  
 ยังพบว่า ครูใหญ่เห็นความสำคัญของกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าความสำคัญของห้องสมุด บรรณารักษ์  
 ต้องสอนทางวิชาการควบ - จนไม่มีเวลาพอที่จะมาดำเนินงานทางห้องสมุด

จะเห็นได้ว่า สภาพการดำเนินงานห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีปัญหาในแทบทุก  
 ด้าน เช่น ด้านผู้บริหารซึ่งไม่ให้ความสนใจหรือการสนับสนุน ด้านการเงิน ด้านความร่วมมือ  
 กับครูอื่น ด้านวัสดุอุปกรณ์หนังสือที่จำเป็น ด้านสถานที่ และแม้กระทั่งด้านวุฒิหรือความรู้ทาง  
 ห้องสมุดของตัวครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงพอจะสรุปเป็นสมมติฐานได้ว่า บรรณารักษ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา  
 กรมวิสามัญศึกษา น่าจะมีวุฒิต่ำ.

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการ

##### กลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษารั้วนี้ ได้ส่งแบบสอบถามไปยังบรรณรักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา โดยแยกออกดังนี้

ก. บรรณรักษ์ห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล ส่วนกลาง ทุกโรงเรียน จำนวน 67 คน

ข. บรรณรักษ์ห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล ส่วนภูมิภาค เฉพาะของโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด จำนวน 132 คน  
รวมทั้งหมด 199 คน

ทั้งนี้รายชื่อโรงเรียนทั้งหมด ถู้อตามเอกสารสภาพการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2513

##### เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามสำหรับวัดขวัญของบรรณรักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวทางตามแบบสอบถามขวัญของครูของ แอเวอร์โน เอ็ม. เรมเพล (Averno M. Rempel) และ ราล์ฟ อาร์. เบนท์เลย์ (Ralp R. Bentley) และจากแนวทางการจัดหน้าที่ยของบุคคลากรในตำแหน่งบรรณรักษ์

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีจำนวน 100 ข้อ แบ่งออกเป็น 8 ตอน คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรณรักษ์กับครูใหญ่หรือผู้บริหาร
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรณรักษ์กับครูอื่น ๆ
3. เงินเดือนของบรรณรักษ์
4. ความพึงพอใจในการทำงานห้องสมุดของบรรณรักษ์
5. การระคะความรับผิดชอบของบรรณรักษ์

6. ศักดิ์ศรีหรือฐานะของบรรณารักษ์
7. ความสะดวกสบายต่าง ๆ ในการทำงานห้องสมุด
8. ความสัมพันธ์ของบรรณารักษ์กับชุมชน

แบบสอบถามนี้ได้นำไปทดสอบ (Pre-test) กับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่มารับการอบรมห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งจัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ระหว่างวันที่ 27 มีนาคม 2515 ถึง 6 พฤษภาคม 2515 แล้วนำแบบสอบถามนี้มาหาอำนาจจำแนก (Item Analysis) ปรับปรุงใหม่อีกครั้ง จึงพิมพ์ฉบับจริงใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

### วิธีรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามพร้อมกับคำชี้แจงไปยังบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 199 ฉบับ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน 129 ฉบับ ซึ่งคิดเป็น 64.80 % ของทั้งหมด

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนบรรณารักษ์จำแนกตามสถานที่ทำงาน วุฒิ เงินเดือน เพศ และ อายุ

| สถานที่ทำงาน | รวม |
|--------------|-----|
| ส่วนกลาง     | 43  |
| ส่วนภูมิภาค  | 86  |
| วุฒิ         | รวม |
| ไม่มีวุฒิ    | 17  |
| มีวุฒิ       | 112 |

ตาราง 1 (ต่อ)

| เงินเดือน                       | รวม |
|---------------------------------|-----|
| เงินเดือนต่ำกว่า 1300 บาท       | 27  |
| เงินเดือนตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป | 102 |
| เพศ                             | รวม |
| ✓ชาย                            | 38  |
| ✓หญิง                           | 91  |
| อายุ                            | รวม |
| อายุต่ำกว่า 30 ปี               | 31  |
| อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป         | 98  |

การจัดกระทำกับข้อมูล

คำตอบจากแบบสอบถามที่ได้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความแปรปรวน (Variance) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) ค่าสถิติเหล่านี้คำนวณมาได้โดยใช้เครื่องคำนวณ (Calculator) ส่วนการแจกแจงหรือการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) นั้น ทำด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

## 1. ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ  $\bar{X}$  แทน คะแนนเฉลี่ย

$\Sigma X$  แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ

$N$  แทน จำนวนบรรทัดภายในกลุ่มนั้น

แต่ในการหาค่าเฉลี่ยเพื่อหาข้อรวมหรือข้อของแต่ละกลุ่มนั้น ต้องเอาคะแนนรวมที่ได้ในแต่ละฉบับหารด้วย 100 เสียก่อน แล้วจึงใช้กับสูตรข้างบน

2. ความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร (Gullford, 1965 : 44)

$$s^2 = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ  $s^2$  แทน ความแปรปรวน

$\Sigma X$  แทน ผลรวมของคะแนนดิบ

$\Sigma X^2$  แทน ผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง

$N$  แทน จำนวนบรรทัดภายในกลุ่ม

✓ 3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ t-test จากสูตร

(Mc. Nemer, 1969 : 115)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ  $t$  แทน ค่าที่พิจารณาใน t-distribution

$\bar{X}_1$  แทน คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$  แทน คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มที่ 2

$s_1^2$  แทน ความแปรปรวน (Variance) ของคะแนนในกลุ่มที่ 1

$s_2^2$  แทน ความแปรปรวน (Variance) ของคะแนนในกลุ่มที่ 2

$n_1$  แทน จำนวนบรรทัดภายในกลุ่มที่ 1

$n_2$  แทน จำนวนบรรทัดภายในกลุ่มที่ 2

#### บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และข้อคิดเห็นบางประการ อันเป็นผลจากการวิจัยตามจุดมุ่งหมาย

เพื่อความสะดวกในการจัดหมวดหมู่ของตัวแปร และให้การแปลความหมายตรงกัน จึงขอเสนอสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

#### สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

|              |     |                                           |
|--------------|-----|-------------------------------------------|
| N            | แทน | จำนวนบรรณากรับในกลุ่ม                     |
| $\Sigma X$   | แทน | ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ                   |
| $\Sigma X^2$ | แทน | ผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง        |
| $\bar{X}$    | แทน | คะแนนเฉลี่ย (Mean)                        |
| $s^2$        | แทน | ความแปรปรวน (Variance)                    |
| s            | แทน | ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) |
| t            | แทน | ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution         |

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตของบรรณากรับ และการแปลความหมาย จะได้กระทำตามลำดับดังนี้ คือ

วิเคราะห์ชีวิตของบรรณากรับโดยส่วนรวมทั้งหมดก่อน แล้ววิเคราะห์ต่อไปตามตัวแปรอิสระ คือ สถานที่ทำงาน วุฒิ เงินเดือน เพศ และอายุ

#### การวิเคราะห์ชีวิตของบรรณากรับโดยส่วนรวม

การวิเคราะห์ชีวิตของบรรณากรับโดยส่วนรวมนั้น เพื่อที่จะได้พิจารณาลักษณะและแนวโน้มของชีวิตในแต่ละตัวแปรอิสระ จึงจะได้แยกกล่าวต่อไปภายหลัง จากการนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาคำนวณหาสถิติพื้นฐานบางประการแล้ว ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนขวัญของบรรณรักษ์ โดยส่วนรวม  
และแยกแต่ละตอน

| องค์ประกอบขวัญของบรรณรักษ์ | N   | $\Sigma X$ | $\Sigma X^2$ | $\bar{X}$ | $S^2$   | S      |
|----------------------------|-----|------------|--------------|-----------|---------|--------|
| ความสัมพันธ์กับครูใหญ่     | 129 | 9130       | 679468       | 70.775    | 260.082 | 16.127 |
| ความสัมพันธ์กับคณะครู      | 129 | 3196       | 83454        | 24.775    | 33.379  | 5.777  |
| เงินเดือน                  | 129 | 3138       | 80450        | 24.326    | 32.159  | 5.6708 |
| ความพอใจในการทำงาน         | 129 | 7980       | 50321        | 61.860    | 75.137  | 8.668  |
| ภาระความรับผิดชอบ          | 129 | 3968       | 124050       | 30.760    | 15.590  | 3.948  |
| ศักดิ์ศรีหรือฐานะ          | 129 | 4624       | 170942       | 35.844    | 40.585  | 6.371  |
| ความสะดวกสบาย              | 129 | 6234       | 316758       | 48.325    | 121.065 | 11.003 |
| ความสัมพันธ์กับชุมชน       | 129 | 4776       | 183436       | 37.023    | 51.664  | 7.188  |
| คะแนนขวัญเฉลี่ย            | 129 | 430.460    | 1460.883     | 3.337     | 0.191   | 0.437  |

จากตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยได้ 3.337 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ขวัญดี คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 5.00 ขวัญปานกลาง 2.50 - 3.40 ขวัญต่ำ คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.40 แล้วจะพบว่า ขวัญของบรรณรักษ์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มไปในด้านดี

พิจารณาจากความแปรปรวนและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในองค์ประกอบของขวัญของบรรณรักษ์ทั้ง 8 ตอน จะเห็นว่าส่วนใหญ่มีค่าสูง แต่คงว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนกระจุกกระจายกันมาก ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีอำนาจจำแนกสูง

นั่นก็คือ ขวัญของบรรณรักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานซึ่งได้ตั้งไว้ว่า ขวัญของบรรณรักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา น่าจะมีขวัญอยู่ในระดับต่ำ

### การวิเคราะห์ข้อมูลของบรรณารักษ์ตามตัวแปร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของบรรณารักษ์ จำแนกตามสถานที่ทำงาน ก็อบรรณารักษ์ในส่วนกลาง กับบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค พบว่าค่า  $t$  ที่ได้ ( $t = -0.704$ ) มีค่าน้อย ไม่นับสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ขวัญของบรรณารักษ์ในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณารักษ์ในส่วนกลางน่าจะมีขวัญดีกว่าบรรณารักษ์ที่อยู่ในส่วนภูมิภาค

แต่องค์ประกอบขวัญในค่านการะความรับผิดชอบในการทำงานห้องสมุด แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -2.133$ ) นั้นแสดงว่า บรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาคมีความรู้สึกที่สักระกอบในค่านการะความรับผิดชอบของบรรณารักษ์ ดังค่าสถิติในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขวัญของบรรณารักษ์  
จำแนกตามสถานที่ทำงาน

| องค์ประกอบขวัญบรรณารักษ์ |             | N  | $\bar{X}$ | $s^2$   | t       |
|--------------------------|-------------|----|-----------|---------|---------|
| คะแนนขวัญเฉลี่ย          | ส่วนกลาง    | 43 | 3.300     | 0.166   | - 0.704 |
|                          | ส่วนภูมิภาค | 86 | 3.355     | 0.205   |         |
| ความสัมพันธ์กับครูใหญ่   | ส่วนกลาง    | 43 | 70.140    | 188.932 | - 0.338 |
|                          | ส่วนภูมิภาค | 86 | 71.090    | 297.991 |         |
| ความสัมพันธ์กับคณะครู    | ส่วนกลาง    | 43 | 25.190    | 38.155  | 0.554   |
|                          | ส่วนภูมิภาค | 86 | 24.570    | 31.283  |         |
| เงินเดือน                | ส่วนกลาง    | 43 | 23.160    | 30.758  | - 1.669 |
|                          | ส่วนภูมิภาค | 86 | 24.900    | 32.203  |         |
| ความพอใจในการทำงาน       | ส่วนกลาง    | 43 | 61.020    | 62.855  | - 0.805 |
|                          | ส่วนภูมิภาค | 86 | 62.270    | 81.586  |         |

ตาราง 3 (ต่อ)

| องค์ประกอบขั้วของบรรณรักษ์ |             | N  | $\bar{X}$ | $s^2$   | t        |
|----------------------------|-------------|----|-----------|---------|----------|
| การระแวงรับผิดชอบ          | ส่วนกลาง    | 43 | 29.840    | 8.759   | - 2.133* |
|                            | ส่วนภูมิภาค | 86 | 31.220    | 18.503  |          |
| ศักดิ์ศรีหรือฐานะ          | ส่วนกลาง    | 43 | 35.230    | 37.564  | - 0.787  |
|                            | ส่วนภูมิภาค | 86 | 36.150    | 42.271  |          |
| ความสะอาดสบาย              | ส่วนกลาง    | 43 | 48.470    | 94.588  | 0.108    |
|                            | ส่วนภูมิภาค | 86 | 48.260    | 135.557 |          |
| ความสัมพันธ์กับชุมชน       | ส่วนกลาง    | 43 | 36.950    | 44.283  | - 0.085  |
|                            | ส่วนภูมิภาค | 86 | 37.060    | 55.914  |          |

\* ถ้า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 4 ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของขั้วของบรรณรักษ์  
จำแนกตามวุฒิ

| องค์ประกอบขั้วของบรรณรักษ์ |           | N   | $\bar{X}$ | $s^2$   | t       |
|----------------------------|-----------|-----|-----------|---------|---------|
| คะแนนรวมเฉลี่ย             | ไม่มีวุฒิ | 17  | 3.270     | 0.127   | - 0.808 |
|                            | มีวุฒิ    | 112 | 3.347     | 0.201   |         |
| ความสัมพันธ์กับครูใหญ่     | ไม่มีวุฒิ | 17  | 67.353    | 255.118 | - 0.947 |
|                            | มีวุฒิ    | 112 | 71.295    | 261.075 |         |

ตาราง 4 (ต่อ)

| องค์ประกอบของบรรณารักษ์ |           | N   | $\bar{X}$ | $s^2$   | t         |
|-------------------------|-----------|-----|-----------|---------|-----------|
| ✓ ความสัมพันธ์กับคณะครู | ไม่มีวุฒิ | 17  | 24.176    | 42.404  | - 0.414   |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 24.866    | 32.027  |           |
| เงินเดือน               | ไม่มีวุฒิ | 17  | 24.471    | 20.515  | 0.136     |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 24.304    | 34.123  |           |
| ความพอใจในการทำงาน      | ไม่มีวุฒิ | 17  | 62.765    | 92.316  | 0.422     |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 61.723    | 73.193  |           |
| ✓ ภาระความรับผิดชอบ     | ไม่มีวุฒิ | 17  | 30.471    | 8.639   | - 0.411   |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 30.804    | 16.718  |           |
| ศักดิ์ศรีหรือฐานะ       | ไม่มีวุฒิ | 17  | 35.647    | 45.868  | - 0.130   |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 35.875    | 40.182  |           |
| ความสะดวกสบาย           | ไม่มีวุฒิ | 17  | 43.706    | 103.221 | - 1.989 * |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 49.027    | 120.963 |           |
| ความสัมพันธ์กับชุมชน    | ไม่มีวุฒิ | 17  | 38.412    | 56.257  | 0.824     |
|                         | มีวุฒิ    | 112 | 36.813    | 51.127  |           |

\* ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการวาง 4 ค่า t ที่ได้ ( $t = - 0.808$ ) น้อย ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ขวัญของบรรณารักษ์ทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน

ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ชาวของบรรณรักษ์ที่มีวุฒิภาวะจะมีชีวิตดีกว่าบรรณรักษ์ที่ไม่มีวุฒิ

แต่องค์ประกอบในด้านการความสะดวกสบายในการทำงานของสมุค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -1.989$ ) นั้นแสดงว่า บรรณรักษ์ที่มีวุฒิได้รับความสะดวกสบายในการทำงานมากกว่าบรรณรักษ์ที่ไม่มีวุฒิ

ตาราง 5 ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของวัดของบรรณรักษ์  
จำแนกตามเงินเคื่อน

| องค์ประกอบชีวิตของบรรณรักษ์ |                        | N   | $\bar{x}$ | $s^2$   | t        |
|-----------------------------|------------------------|-----|-----------|---------|----------|
| คะแนนรวมเฉลี่ย              | ต่ำกว่า 1300 บาท       | 27  | 3.426     | 0.281   | 1.024    |
|                             | ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป | 102 | 3.313     | 0.167   |          |
| ความสัมพันธ์กับครูใหญ่      | ต่ำกว่า 1300 บาท       | 27  | 68.481    | 387.182 | - 0.712  |
|                             | ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป | 102 | 71.380    | 228.159 |          |
| ความสัมพันธ์กับคณะครู       | ต่ำกว่า 1300 บาท       | 27  | 26.000    | 49.538  | 1.065    |
|                             | ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป | 102 | 24.450    | 29.042  |          |
| เงินเคื่อน                  | ต่ำกว่า 1300 บาท       | 27  | 24.296    | 36.601  | - 0.029  |
|                             | ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป | 102 | 24.333    | 31.333  |          |
| ความพอใจในการทำงาน          | ต่ำกว่า 1300 บาท       | 27  | 67.070    | 65.917  | 3.732 ** |
|                             | ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป | 102 | 60.480    | 69.064  |          |

ตาราง 5 (ต่อ)

| องค์ประกอบชีวิตของบรรณารักษ์ | N   | $\bar{X}$ | $s^2$   | t       |
|------------------------------|-----|-----------|---------|---------|
| การะความรับผิดชอบ            |     |           |         |         |
| ต่ำกว่า 1300 บาท             | 27  | 32.670    | 10.584  | 3.289** |
| ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป       | 102 | 30.240    | 15.706  |         |
| ศักดิ์ศรีหรือฐานะ            |     |           |         |         |
| ต่ำกว่า 1300 บาท             | 27  | 38.590    | 39.251  | 2.563*  |
| ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป       | 102 | 35.120    | 38.778  |         |
| ความสละสลวย                  |     |           |         |         |
| ต่ำกว่า 1300 บาท             | 27  | 45.852    | 175.131 | - 1.140 |
| ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป       | 102 | 48.980    | 106.277 |         |
| ความสัมพันธ์กับชุมชน         |     |           |         |         |
| ต่ำกว่า 1300 บาท             | 27  | 39.520    | 64.567  | 1.872   |
| ตั้งแต่ 1300 บาทขึ้นไป       | 102 | 36.360    | 46.748  |         |

\*\* ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

\* ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ค่า t ที่ได้ ( $t = 1.024$ ) มีค่าน้อย ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ชีวิตของบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนมากและเงินเดือนน้อย ไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนมากน่าจะมีชีวิตดีกว่าบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนน้อย

ต้ององค์ประกอบในด้านความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ( $t = 3.732$ ) การะความรับผิดชอบในการทำงานของบรรณารักษ์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ( $t = 3.289$ ) ศักดิ์ศรีหรือฐานะของบรรณารักษ์แตกต่าง-

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = 2.563$ ) นั้นแสดงว่าบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนน้อย  
มีความรู้สึกที่ต่ำกว่าบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนมากต่อองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในการทำงาน  
ภาระความรับผิดชอบ และศักดิ์ศรีหรือฐานะการยอมรับในสำคัญ

ตาราง 6 ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของชีวิตของบรรณารักษ์  
จำแนกตามเพศ

| องค์ประกอบชีวิตของบรรณารักษ์ |      | N  | $\bar{X}$ | $s^2$   | t        |
|------------------------------|------|----|-----------|---------|----------|
| ✓ คะแนนรวมเฉลี่ย             | ชาย  | 38 | 3.221     | 0.145   | - 2.130* |
|                              | หญิง | 91 | 3.385     | 0.204   |          |
| ความสัมพันธ์กับภรรยาใหญ่     | ชาย  | 38 | 68.316    | 246.925 | - 1.137  |
|                              | หญิง | 91 | 71.802    | 264.760 |          |
| ความสัมพันธ์กับคณะครู        | ชาย  | 38 | 23.842    | 25.812  | - 1.274  |
|                              | หญิง | 91 | 25.165    | 36.339  |          |
| เงินเดือน                    | ชาย  | 38 | 23.105    | 27.556  | - 1.654  |
|                              | หญิง | 91 | 24.835    | 33.517  |          |
| ความพอใจในการทำงาน           | ชาย  | 38 | 60.368    | 77.969  | - 1.251  |
|                              | หญิง | 91 | 62.484    | 73.474  |          |
| ภาระความรับผิดชอบ            | ชาย  | 38 | 29.684    | 18.006  | -1.923   |
|                              | หญิง | 91 | 31.209    | 14.078  |          |
| ศักดิ์ศรีหรือฐานะ            | ชาย  | 38 | 35.421    | 35.709  | - 0.506  |
|                              | หญิง | 91 | 36.022    | 42.933  |          |

ตาราง 6 (ต่อ)

| องค์ประกอบชีวิตของบรรณารักษ์ |      | N  | $\bar{X}$ | $s^2$   | t        |
|------------------------------|------|----|-----------|---------|----------|
| ความสะอาดสบาย                | ชาย  | 38 | 45.632    | 64.347  | - 2.119* |
|                              | หญิง | 91 | 49.451    | 141.384 |          |
| ความสัมพันธ์กับชุมชน         | ชาย  | 38 | 35.684    | 40.006  | - 1.470  |
|                              | หญิง | 91 | 37.582    | 55.957  |          |

\* ค่า t ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ชีวิตของบรรณารักษ์ชาย และบรรณารักษ์หญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ( $t = - 2.130$ )

นั่นคือ บรรณารักษ์เพศชายและบรรณารักษ์เพศหญิงมีชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน จากค่าระดับชีวิตเฉลี่ย หญิงสูงกว่าชาย .164 แต่อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณารักษ์เพศชายและหญิงน่าจะมีชีวิตไม่แตกต่างกัน

อนึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ( $t = - 2.119$ )

ในองค์ประกอบ ความสะอาดสบายในการทำงานห้องสมุดโรงเรียน

นั้นแสดงว่า ความสะอาดสบายในการทำงานห้องสมุดของบรรณารักษ์หญิงดีกว่าของบรรณารักษ์ชาย

ตาราง 7 ค่าสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลของบรรณารักษ์  
จำแนกตามอายุ

| องค์ประกอบข้อมูลของบรรณารักษ์ |                         | N  | $\bar{X}$ | $S^2$   | t       |
|-------------------------------|-------------------------|----|-----------|---------|---------|
| คะแนนรวมเฉลี่ย                | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 3.244     | 0.266   | - 1.214 |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 3.366     | 0.167   |         |
| ความสัมพันธ์กับครูใหญ่        | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 68.935    | 308.929 | - 0.686 |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 71.357    | 246.232 |         |
| ความสัมพันธ์กับคณะครู         | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 24.194    | 55.561  | - 0.533 |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 24.959    | 26.720  |         |
| เงินเดือน                     | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 23.258    | 29.198  | - 1.243 |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 24.663    | 32.927  |         |
| ความพอใจในการทำงาน            | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 62.387    | 73.912  | 0.390   |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 61.694    | 76.173  |         |
| ภาระความรับผิดชอบ             | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 31.290    | 16.013  | 0.850   |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 30.592    | 15.502  |         |
| ศักดิ์ศรีหรือฐานะ             | อายุต่ำกว่า 30 ปี       | 31 | 35.129    | 43.383  | - 0.711 |
|                               | อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป | 98 | 36.071    | 39.923  |         |

ตาราง 7 (ต่อ)

| องค์ประกอบขวัญของบรรณารักษ์               | N  | $\bar{X}$ | $s^2$   | t         |
|-------------------------------------------|----|-----------|---------|-----------|
| ความสะอาดสบาย<br>อายุต่ำกว่า 30 ปี        | 31 | 43.387    | 160.312 | - 2.613** |
| อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป                   | 98 | 49.888    | 99.915  |           |
| ความสัมพันธ์กับชุมชน<br>อายุต่ำกว่า 30 ปี | 31 | 35.806    | 79.095  | - 0.926   |
| อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป                   | 98 | 37.408    | 43.089  |           |

\*\* ถ้า t ที่ระดับความเชื่อมั่น .01

จากตาราง 7 ถ้า t ที่ได้ ( $t = -1.214$ ) มีค่าน้อย ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า บรรณารักษ์ที่มีอายุมากกว่า 30 ปี และอายุน้อยกว่า 30 ปี มีขวัญไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณารักษ์ที่มีอายุมาก จะมีขวัญดีกว่าบรรณารักษ์ที่มีอายุน้อย

แต่ในค่านองประกอบความสะอาดสบายในการทำงานห้องสมุด แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ( $t = -2.613$ ) นั้นแสดงว่า ความสะอาดสบายในการทำงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ที่มีอายุมากกว่าของบรรณารักษ์ที่มีอายุน้อย.

สรุป จกัปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาขวัญของกลุ่มบรรณารักษ์ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา โดยพิจารณาความแตกต่างของขวัญของบรรณารักษ์ ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. สถานที่ทำงาน
2. วุฒิ
3. เงินเดือน
4. เพศ
5. อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2514 โดยแยกดังนี้

1. ส่วนกลาง 67 คน
  2. ส่วนภูมิภาค 132 คน
- รวมทั้งสิ้น 199 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวิซัษณ์ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวิซัษณ์ของครูของ แอเวอร์โน เอ็ม เรมเพล และราล์ฟ อาร์ เบนต์เลย์ และจากแนวทางการจัดหน้าที่ของบุคคลากรในตำแหน่งบรรณารักษ์ จำนวน 100 ข้อ แบ่งเป็น 8 ตอน คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรณารักษ์กับครูใหญ่หรือผู้บริหาร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรณารักษ์กับผู้อื่น ๆ
3. เงินเดือนของบรรณารักษ์
4. ความพึงพอใจในการทำงานห้องสมุดของบรรณารักษ์
5. ภาระความรับผิดชอบของบรรณารักษ์
6. ทักษะหรือฐานะของบรรณารักษ์
7. ความสะดวกสบายต่าง ๆ ในการทำงานห้องสมุด
8. ความสัมพันธ์ของบรรณารักษ์กับชุมชน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำดังนี้

1. นำกระดาษคำตอบมาตรวจแล้วให้คะแนนเป็นตอน ๆ และคะแนนรวมทั้งหมด
2. ต่ำคะแนนของแบบสอบถามมาจัดกระทำดังนี้
  - 2.1 คะแนนระดับข้อปฏิบัติให้อาคะแนนรวมของแต่ละฉบับหารด้วย 100 นำจำนวนที่ได้มาหารรวมกันทุกฉบับในแต่ละกลุ่ม แล้วหาค่าสถิติพื้นฐาน
  - 2.2 คะแนนรวมในแต่ละตอนของแต่ละฉบับ นำมารวมกันในแต่ละกลุ่ม แล้วหาค่าสถิติพื้นฐาน
3. นำค่าสถิติพื้นฐานที่ได้ มาเปรียบเทียบกันหาค่าความแตกต่างกันโดยใช้ t-test แล้วแปลความหมายตามสถิติ

### สรุปผลการศึกษาก่อนหน้า

ผลของการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ระดับชีวิตของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มไปในทางเกือบดี
2. ชีวิตของบรรณารักษ์ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ไม่แตกต่างกัน ( $t = -0.704$ ) แต่แตกต่างกันในองค์ประกอบของชีวิตของบรรณารักษ์ในด้านภาระความรับผิดชอบ ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -2.133$ )
3. ชีวิตของบรรณารักษ์ที่มีวุฒิและไม่มียุติไม่แตกต่างกัน ( $t = -0.808$ )

แอดองค์ประกอบของขวัญของบรรณารักษ์ในด้านความสะดวกสบายในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -1.989$ )

4. ขวัญของบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนมาก และเงินเดือนน้อย ไม่แตกต่างกัน ( $t = 1.024$ )

แอดองค์ประกอบขวัญของบรรณารักษ์ในด้านความพอใจในการทำงาน และภาระความรับผิดชอบในการทำงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ( $t = 3.732$  และ  $t = 3.289$  ตามลำดับ)

และนอกจากนี้องค์ประกอบในด้านศักดิ์ศรีหรือฐานะของบรรณารักษ์ ยังแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = 2.563$ )

5. ขวัญของบรรณารักษ์เพศชายและเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -2.130$ )

และองค์ประกอบขวัญของบรรณารักษ์ในด้านความสะดวกสบายในการทำงาน ยังแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -2.119$ )

6. ขวัญของบรรณารักษ์ที่มีอายุมากและอายุน้อยไม่แตกต่างกัน ( $t = -1.214$ )

แอดองค์ประกอบขวัญของบรรณารักษ์ในด้านความสะดวกสบายในการทำงาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ( $t = -2.613$ )

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พอสรุปได้ว่า ขวัญของบรรณารักษ์ของสมุดโรงเรียนในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา อยู่ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มเกือบดี และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของขวัญในด้านสถานที่ทำงาน วุฒิ เงินเดือน อายุ ก็ไม่มีความแตกต่างกันแต่ประการใด ยกเว้นในเรื่องเพศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ขวัญของบรรณารักษ์เพศชายและเพศหญิงนั้นแตกต่างกัน โดยที่เพศหญิงได้คะแนนเฉลี่ยระดับขวัญ 3.385 เพศชายได้คะแนนเฉลี่ยระดับขวัญ 3.221 จะเห็นได้ว่าระดับขวัญของบรรณารักษ์หญิงนั้นมีแนวโน้มเกือบดีมากกว่าของบรรณารักษ์เพศชาย

อนึ่งในด้านองค์ประกอบของขวัญของบรรณารักษ์นั้น ปรากฏว่า องค์ประกอบในด้านความสะดวกสบายในการทำงาน ความพอใจในการทำงาน ภาระความรับผิดชอบ น่าจะมีส่วนสำคัญ

ที่จะส่งเสริมความรู้สึกต่อขวัญในการทำงานของบรรณารักษ์มากนักอย่าตามลำคัมดังกล่าว

### อภิปรายผลการค้นคว้า

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ระดับขวัญของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา อยู่ในระดับปานกลางและมีแนวโน้มไปในทางเกือบดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ขวัญของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสังกัดกองโรงเรียน รัฐบาล น่าจะอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ขวัญ (David, 1963 : 398-411) นั้น มีสภาพที่สลับซับซ้อนที่สุด การที่จะวัดขวัญให้โดยสมบูรณ์ที่สุดนั้น อาจจะต้องรวมถึงการ สัมภาษณ์โดยตรง (สมพงษ์ เกษมนสิน, 2513 : 496 - 498) หรือจากการสังเกตดูอย่าง ใกล้ชิดถึงความสม่ำเสมอในการทำงาน การโยกย้ายด้วย

อีกประการหนึ่ง อาจจะเป็นเพราะสภาพการทำงานของบรรณารักษ์ที่แท้จริงนั้นมิใช่ทำ งาน บรรณารักษ์อย่างเดียว แต่ต้องสอนด้วย จึงทำให้การตัดสินใจออกมาในลักษณะกลาง ๆ ทำให้ผล ของการศึกษาเป็นดังกล่าว

✓ เมื่อทำการ เปรียบเทียบขวัญของบรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่าค่าที่ ได้โดยไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพิจารณาจากค่าระดับขวัญเฉลี่ยของ บรรณารักษ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีระดับขวัญปานกลางเหมือนกัน จึงไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณารักษ์ในส่วนกลางน่าจะมีขวัญดีกว่าบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค เหตุที่ ได้ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บรรณารักษ์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่างก็ประสบปัญหาใน การดำเนินงานห้องสมุดคล้ายกัน (สนอง มณีภาค, 2503 : 50 - 52) เช่น ครูใหญ่มี พักตนคนที่ไม่คิดงานห้องสมุด หรือบรรณารักษ์ต้องสอนมาก หรือขาดความร่วมมือจากคณะครู สิ่งเหล่านี้กระทบกระเทือนต่อขวัญในการทำงานของบรรณารักษ์ จึงทำให้ผลของการศึกษาเป็น ดังกล่าว

ส่วนในค่านูถึนั้น ผลจากการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิ มีระดับขวัญ ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณารักษ์ที่มีวุฒิ น่าจะมีขวัญดีกว่า บรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ขวัญนี้มีความพอใจในการทำงานเป็นองค์ประกอบ อยู่ส่วนหนึ่ง บรรณารักษ์หรือบุคคลที่เขาทำงานห้องสมุดอาจจะทำงานนี้ด้วยใจรัก ด้วยความพอใจ

ของตนเอง ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงวุฒิหรือใด ๆ ทั้งสิ้น เช่นนี้จึงอาจทำให้วุฒิของบรรณรักษ์ที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิไม่แตกต่างกัน และจากการรวบรวมของ ฮาร์เรลล์ ตอนที่หนึ่ง (Harrell, 1964 : 261) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในการทำงานกับระดับการศึกษานั้น ยังเป็นที่สงสัยอยู่ ผู้มีการศึกษาน้อย อาจเป็นผู้มีความพอใจในการทำงานมากที่สุด ดังกล่าวมาแล้ว จึงอาจทำให้ผลของการศึกษาเป็นเช่นนั้นได้

สำหรับในค่านเงินเคื่อนก็เช่นกัน บรรณรักษ์ที่มีเงินเคื่อนมากและเงินเคื่อนน้อย มีวุฒิไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณรักษ์ที่มีเงินเคื่อนมากน่าจะมีวุฒิดีกว่าบรรณรักษ์ที่มีเงินเคื่อนน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความจริงนั้นบุคคลทำงานก็เพื่อมีรายได้เงิน แต่ก็เป็นความต้องการที่อยากมีรายได้ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพเท่านั้น (สมพงษ์ เกษมสิน, 2513 : 499) อาจจะมีสิ่งอื่นอีกที่คนทำงานต้องการ เช่น ความพึงพอใจในงานที่ทำ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สวัสดิการและสภาพแวดล้อมในการทำงาน นั่นก็หมายความว่าเงินเคื่อนอาจจะมีสำคัญในอันดับรองเท่านั้น ซึ่งตรงกับการศึกษาของ เชส (Chase, 1951 : 127-132) ซึ่งกล่าวว่าสิ่งที่มียัทธิพลต่อขวัญของครูมากที่สุด คือ ความเป็นอิสระในการทำงาน ส่วนเงินเคื่อนและเกรืองใช้ไม่มียัทธิพลต่อขวัญของครูในอันดับรอง ด้วยเหตุนี้นจึงน่าจะทำให้ผลของการศึกษาเป็นดังกล่าว

สำหรับในค่านเพศ ขวัญของบรรณรักษ์เพศหญิงและเพศชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t = -2.130$ ) โดยที่ระดับขวัญทั้งของเพศชายและหญิงอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับขวัญของเพศหญิงสูงกว่าของเพศชาย 0.164 อาจกล่าวได้ว่าขวัญของเพศหญิงดีกว่าของเพศชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณรักษ์เพศชายและเพศหญิงน่าจะมีขวัญไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่างานห้องสมุดเป็นงานที่ละเอียดละออกระจุกระจิก ซึ่งเหมาะและตรงกับนิสัยของเพศหญิง (Harrell, 1964 : 47) ซึ่งมักจะทำงานดีกว่าเพศชายในงานประเภทความจำ งานที่มีความละเอียดมาก ๆ และงานประจำ และพร้อมกันนี้จากการศึกษาของ แมลเลอร์ (Muller, 1951 : 687-88) ที่ศึกษาขวัญของกลุ่มคนงานในบริษัทแห่งหนึ่ง พบว่า ทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ขวัญของเพศหญิงดีกว่าเพศชาย เช่นนี้จึงน่าจะทำให้การศึกษาปรากฏผลดังกล่าว

สำหรับในค่านาย ผลปรากฏว่าบรรณรักษ์ที่มีอายุน้อยมีขวัญไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรณรักษ์ที่มีอายุน้อยจะมีขวัญดีกว่าบรรณรักษ์ที่มีอายุน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่มีอายุน้อยเพิ่งทำงานใหม่ ๆ ยังมีอุดมคติในการทำงานสูงอยู่ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และกระตือรือร้นในการทำงาน จึงทำให้ขวัญของบรรณรักษ์ที่มีอายุน้อย และมาก ไม่แตกต่างกัน นี่ทั้งนี้จากการรวบรวมของฮาร์เรลล์ (Harrell, 1964 : 261) ได้กล่าวไว้ว่า ระดับอายุและความพอใจในการทำงานมีข้อสรุปที่แตกต่างกันบ้างที่ว่าความพอใจในการทำงานสูงขึ้นตามอายุ บ้างก็ว่าต่ำลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้น และบางทีก็ไม่มี ความแตกต่างกันเลย เช่นนี้จึงทำให้ผลของการศึกษาเป็นดังกล่าว

อนึ่งจากการทดสอบพบว่า องค์ประกอบของขวัญในค่านความสะกดสบายในการทำงาน หองสมุด แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในตัวแปร วุฒิ เพศ และอายุ กล่าวคือ บรรณรักษ์ที่มีวุฒิ มีอายุน้อย และเพศหญิง ได้รับความสะกดสบายดีกว่าบรรณรักษ์ที่ไม่มีวุฒิ บรรณรักษ์ที่มีอายุน้อย และบรรณรักษ์ชาย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าบรรณรักษ์ที่มีวุฒิได้รับความเชื่อถือจากผู้บริหารมากกว่าบรรณรักษ์ที่ไม่มีวุฒิ จึงได้รับการสนับสนุนในค่านความสะกดสบายในการทำงานมาก บรรณรักษ์ที่มีอายุน้อยได้รับความสะกดสบายมากกว่าบรรณรักษ์ที่มีอายุน้อย น่าจะเป็นเพราะบรรณรักษ์ที่มีอายุน้อยผ่านประสบการณ์ในการทำงานมาก จึงน่าจะได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจในการทำงานเช่นเดียวกับบรรณรักษ์ที่มีวุฒิ จึงได้รับการส่งเสริมในค่านนี้มาก ส่วนบรรณรักษ์เพศหญิง เหตุที่ได้รับความสะกดสบายในการทำงานมากกว่าบรรณรักษ์ชาย น่าจะเป็นเพราะว่า ความเป็นเพศหญิงของบรรณรักษ์หญิง และความเหมาะสมกับการทำงานในค่านที่เกี่ยวข้องกับหนังสือของเพศหญิง จึงน่าจะทำให้บรรณรักษ์หญิงได้รับการส่งเสริมในค่านความสะกดสบายในการทำงานมากกว่าบรรณรักษ์ชาย

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า องค์ประกอบของขวัญในค่าน ภาระความรับผิดชอบในการทำงาน หองสมุดแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในตัวแปร สถานที่ทำงาน เงินเดือน กล่าวคือ บรรณรักษ์ในส่วนภูมิภาค และบรรณรักษ์ที่มีเงินเดือนน้อย รู้สึกเห็นความสำคัญและความจำเป็นในค่านนี้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า บรรณรักษ์ในส่วนภูมิภาคอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าบรรณรักษ์ในส่วนกลาง และบรรณรักษ์ที่มีเงินเดือนน้อยมีความรู้สึกเช่นนี้ด้วย น่าจะเป็นเพราะว่า-

มีความเข้าใจในระบบการทำงานและหลักการของห้องสมุด

อนึ่งนอกจากนี้ยังพบอีกว่า องค์ประกอบขวัญในด้านความพอใจในการทำงาน และศักดิ์ศรีหรือฐานะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ บรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนน้อย มีความพอใจในการทำงาน และรู้สึกว่าการศึกษาศักดิ์ศรีหรือฐานะดีกว่าบรรณารักษ์ที่มีเงินเดือนมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า เงินเดือนอาจจะมีความสำคัญในอันดับรองเท่านั้น (Chase, 1951 : 127-132) ในการทำงาน

จึงน่าจะกล่าวได้ว่า ความสะดวกสบายในการทำงาน การยอมรับนับถือในการทำงาน ความพอใจในการทำงาน ศักดิ์ศรีหรือฐานะ หากได้รับการส่งเสริมสนับสนุน อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกที่หา หรือทัศนคติที่ดีในการทำงานของบรรณารักษ์ เพื่อบรรลุจุดหมายของห้องสมุดในที่สุด

กล่าวโดยสรุปแล้วการศึกษาขวัญในด้านต่าง ๆ ครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าขวัญของบรรณารักษ์ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง สถานที่ทำงาน อายุ เงินเดือน วุฒิ ที่แตกต่างกัน มิได้ทำให้ขวัญแตกต่างกันแต่ประการใด ยกเว้นในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศพบว่า ของเพศหญิงดีกว่าเพศชาย แต่ทั้งนี้ก็ยังอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน

#### ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรจะได้นำไปเปรียบเทียบขวัญของบรรณารักษ์ในระดับมัธยมศึกษา กับวิทยาลัยครู หรือมหาวิทยาลัยด้วย เพราะลักษณะและสภาพห้องสมุดของระดับดังกล่าวนี้แตกต่างกันมาก อาจจะเปรียบเทียบขวัญได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรเพิ่มตัวแปรอีกบางตัว เช่น ประสิทธิภาพในการทำงานห้องสมุด เพราะการทำงานชนิดใดนาน ๆ จะช่วยให้รู้จักงานมากยิ่งขึ้น อันจะเกิดผลโดยตรงต่อการวิจัย
3. กลุ่มตัวอย่างหากได้จำนวนมากยิ่งเหมาะสม เพราะจะช่วยให้การศึกษาได้ละเอียดขึ้น
4. จากการศึกษาพบว่า ขวัญของบรรณารักษ์เพศหญิงและเพศชายแตกต่างกัน โดยที่เพศหญิงได้คะแนนเฉลี่ยระดับขวัญสูงกว่า ฉะนั้นในการทำงานบรรณารักษ์อาจจะต้องพิจารณา

เพศหญิงก่อน เพราะนอกจากระดับวัยก่อนข้างจะดีกว่าแล้ว เพศหญิงยังมีนิสัยที่เหมาะสมจะทำงานละเอียดละอออีกด้วย

5. ในการทำงานห้องสมุด ผู้บริหารควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บรรณารักษ์ด้วย โดยเฉพาะในด้าน อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเวลาในงานทำงานของบรรณารักษ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและความพอใจในการทำงาน อันจะนำไปสู่สภาพการมีชีวิตที่ดีในที่สุด.

บรรณานุกรม

### บรรณานุกรม

- กัมกีร์ มัลลิกะมาศ โรคของนักบริหาร โรงพิมพ์อัมพลวิทยา 2508, 108 หน้า.
- ชวรงค์ บัวศรี "จุดมุ่งหมายและนโยบายการวางแผนการศึกษาของประเทศ" เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ 7 - 11 กรกฎาคม 2512 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ 2512, 530 หน้า
- นิตยา จุฑามาศย์ "สภาพของห้องสมุดและฐานะของบรรณารักษ์โรงเรียนมัธยมศึกษา" บรรณารักษ์ 2507 หน้า 11 - 16 แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508
- นิพนธ์ คันทะเสวี "การพัฒนาสังคมด้วยระบบบริหารแบบกระจายอำนาจ" เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ 7 - 11 กรกฎาคม 2512 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ 2512, 530 หน้า
- บรรจง นิวาตะบุตร การใช้หนังสือและวัสดุในห้องสมุดประกอบการสอนในระดับมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509.
- ณัฐศักดิ์ สัตตมานะ การบริหารรัฐกิจ พิมพ์ครั้งที่ 2 มงคลการพิมพ์ 2514, 261 หน้า.
- พนัส หันนากินทร หลักการบริหารโรงเรียน สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2513, 272 หน้า.
- แมนมาศ ขวลิต "การประชุมเรื่องพัฒนาห้องสมุดในภาคใต้ของเอเชีย ณ กรุงเคลลี ประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ 3 - 14 ตุลาคม 2503" จันทร์เกษม 28 : 44-59 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2504.
- 
- วัฒนา สุวรรณสุตร คู่มือกับบัญชี โรงพิมพ์บริษัท ส. พงษ์พงศ์ 2514, 439 หน้า.

X สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน สถิติที่สำคัญของประเทศไทย 2511 - 12 สำนักงานสถิติแห่งชาติ  
(2512) 122 หน้า.

สนอง มณีอากาศ ทัศนคติของนักเรียนมัธยมต่อห้องสมุดโรงเรียน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรบัณฑิต  
คณะกรรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2503.

สมพงษ์ เกษมสิน การบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์ไทยพัฒนาการพิมพ์ 2513. 658 หน้า.

สุวรรณ แก้วเหล็ก ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์ใน  
โรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2513 วิทยานิพนธ์  
การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2513. 145 หน้า.

Chase, Francis S., "Factors for Teacher Satisfaction," Phi Delta Kappan, 33 : 127-132, November 1951.

Davis, Hazel, Ware, Martha L., and Shapiro, Frieda, "Economic, Legal and Social Status of teachers," Review of Educational Research, 4 : 398-411, October 1963.

Etzioni, Amitai, Modern Organization, Prentice-Hall Co., New Jersey, 1964, 120 pp.

Garett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, Green and Co., New York, 1958, 478 pp.

Gauld, Julius, and Kolb, William L., Dictionary of the Social Sciences, The Free Press, N.Y., 1964, 761 pp.

Golenpual, Dan, Information Please Almanac Atlas and Year Book 1972, 26th, Dan Golenpaul Associates, 1971, U.S.A., 976 pp.

Good, Carter V., Dictionary of Education, McGraw-Hill Book Co. Inc., New York, 1945, 495 pp.

Gubser, M.M., "Authoritarianism Among Teachers and School Principals and Its Possible Relationship to Faculty Morale," The Journal of Educational Research. 1 : 36-38, September 1969.

Gulford, J.P., Fundamental Statistical in Psychology and Education, Kogakusha Company Ltd., Tokyo, 1965, 486 pp.

Harrell, Thomas W., Industrial Psychology, Oxford & IRH Publishing Co, New Delhi, 1964, 398 pp.

Harap, Henry, "Morale" The Nation's School 6 : 55-57, June 1959.

McNemar, Quinn, Psychological Statistics, 4th ed., John Willey & Son Inc., New York., 1958, 408 pp.

52N Miller, Delbert C., and Form, William H., Industrial Sociology, Harper & Brothers Publishers, New York, 1951, 896 pp.

Mork, Gordon A., "Effects of an In-Service Teacher Training Program on Pupils Outcomes in Fifth and Sixth Grade Science," in Encyclopedia of Educational Research, p. 707 edited by Chester W. Harris, Macmillan Co., New York, 1960.

Napier, Thomas Gayle, "Teacher Morale," Dissertation Abstracts, 5 : 1228-A, November 1966.

Nelson, Nobert J., "A Study of Teacher Morale-Union (AFT) Teachers," The Journal of Educational Research, 1 : 3-10 September 1968.

Overd, Glen F., Administration of the Changing Secondary School, Macmillan Co., London, 1966, 531 pp.

Rempel, Averno M., and Bently, Ralph R., "The Measurement of Teacher Morale, A Factor Analysis Approach," Educational and Psychological Measurement, 3 : 631-641, Fall 1964.

ภาคผนวก

แบบสอบถามวัดขวัญของบรรณรักษ์

## แบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์

### คำแนะนำ

1. แบบสอบถามนี้ ต้องการทราบความรู้สึกนึกคิดของท่านผู้เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ของสมุดโรงเรียน
2. โปรดอ่านแบบสอบถามแต่ละรายการอย่างละเอียด แล้วพิจารณาด้วยความรอบคอบว่าท่านมีความเห็นสอดคล้อง สนับสนุน หรือโต้แย้ง ไม่เห็นด้วยกับรายการของแต่ละข้อที่ให้นั้น โดยคำนึงถึงสถานะความเป็นจริงที่ท่านกำลังปฏิบัติงานอยู่ วิธีตอบก็ให้เขียนเครื่องหมายถูก ( ✓ ) ลงในช่องว่าง ว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ปานกลาง ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อละ 1 เครื่องหมายเท่านั้น โปรดดูตัวอย่างข้างล่าง .

### ตัวอย่างการตอบ

| รายการ                                                  | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่างยิ่ง |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|----------------------------------|
| ๐) ข้าพเจ้าคิดว่า การมัธยมศึกษายังคงมีการปรับปรุงอีกมาก | ✓                             |              |             |                     |                                  |

3. แบบสอบถามชุดนี้ ไม่มีคำตอบถูกหรือผิด ไม่จำกัดเวลา ท่านสามารถตอบได้อย่างอิสระตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในวงการบรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับอย่างเคร่งครัด และเพื่อความมั่นใจ ท่านไม่ต้องเขียนชื่อลงในแบบสอบถามนี้

4. โปรดทำทุกข้อ

ขอขอบพระคุณ

ผู้วิจัย

# ตอนที่ 1 ประวัติส่วนตัว

โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และกาเครื่องหมายถูก ( ✓ ) ลงในช่อง

1. เพศ อายุ . . . . . ปี  
อายุราชการ ปี
  2. สถานภาพสมรส ☐ แต่งงานแล้ว  
☐ โสด
  3. รับราชการในอัตราเงินเดือนชั้น ... . ...บาท
  4. สังกัด ☐ ส่วนกลาง  
☐ ส่วนภูมิภาค
  5. วุฒิทางการศึกษา . . . . .
  6. วุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ☐ ปริญญาโทบรรณารักษศาสตร์  
☐ การศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)  
☐ อนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์  
☐ ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ  
บรรณารักษศาสตร์  
☐ ชุดบรรณารักษศาสตร์ พ.ม. (อ.ศ.ร.)  
☐ ชุดบรรณารักษศาสตร์ พ.กศ.
- หรืออื่น ๆ . . . . . (ถ้ามี)
7. เคยรับการอบรมจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยหรือไม่  
☐ เคย  
☐ ไม่เคย



ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมค

| รายการ                                                                                                    | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่างยิ่ง |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|----------------------------------|
| <u>ความสัมพันธ์ระหว่างบรรณาธิการกับครูใหญ่หรือผู้บริหาร</u>                                               |                               |              |             |                     |                                  |
| 1. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร เห็นความสำคัญของห้อง<br>สมุด ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการ<br>ดำเนินงานของห้องสมุด |                               |              |             |                     |                                  |
| 2. ครูใหญ่สนใจในตัวของชาวเขาและปัญหา<br>ต่าง ๆ ของชาวเขา                                                  |                               |              |             |                     |                                  |
| 3. ครูใหญ่หรือผู้บริหารของชาวเขาช่วยทำให้งาน<br>ห้องสมุดของชาวเขากล่องตัวขึ้น                             |                               |              |             |                     |                                  |
| 4. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร เห็นว่า งานบรรณาธิการ<br>เป็นงานหนัก ผู้ทำหน้าที่ควรสอนน้อยชั่วโมง                |                               |              |             |                     |                                  |
| 5. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร เป็นผู้ทำให้ชาวเขาเกิด<br>ความพอใจที่จะทำงานห้องสมุดมากขึ้น                       |                               |              |             |                     |                                  |
| 6. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร เห็นว่า งานห้องสมุดเป็น<br>งานที่ต้องอาศัยความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์               |                               |              |             |                     |                                  |
| 7. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร ใ้งบประมาณมากพอที่จะ<br>ดำเนินงานห้องสมุดได้ด้วยความสะดวก                         |                               |              |             |                     |                                  |
| 8. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร เห็นว่า ห้องสมุดเกี่ยวข้อง<br>กับการเรียนการสอนมาก                                |                               |              |             |                     |                                  |
| 9. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร ส่งเสริมละให้กำลังใจ<br>ชาวเขาในการทำงานห้องสมุด                                  |                               |              |             |                     |                                  |

| รายการ                                                                                                                             | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|--------------------------------------|
| 10. ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจ เมื่อเข้าปรึกษาครูใหญ่ หรือผู้บริหาร เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการ<br>ดำเนินงาน                              |                               |              |             |                     |                                      |
| 11. ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจ เมื่อครูใหญ่หรือผู้บริหารของ<br>ข้าพเจ้ามาเยี่ยมห้องสมุดของข้าพเจ้า                                         |                               |              |             |                     |                                      |
| 12. ครูใหญ่หรือผู้บริหารของข้าพเจ้าแสดงความ<br>สนใจอย่างแท้จริงในเรื่องห้องสมุด                                                    |                               |              |             |                     |                                      |
| 13. ครูใหญ่หรือผู้บริหารพิจารณาผลงานของ<br>ข้าพเจ้าด้วยความเที่ยงธรรม                                                              |                               |              |             |                     |                                      |
| 14. การติดต่อประสานงานระหว่างครูใหญ่หรือผู้<br>บริหารกับบรรณรักษ์เป็นไปด้วยความสะดวก<br>และรวดเร็ว                                 |                               |              |             |                     |                                      |
| x 15. โรงเรียนที่ข้าพเจ้ารู้จัก มีไม่กี่โรงเรียนที่ผู้บริหาร<br>หรือครูใหญ่สามารถบริหารโรงเรียนได้ดีเท่า<br>กับโรงเรียนของข้าพเจ้า |                               |              |             |                     |                                      |
| x 16. ครูใหญ่หรือผู้บริหารพยายามดำเนินการอย่าง<br>เต็มที่ที่จะส่งเสริมให้ครูแต่ละคนใช้ห้องสมุด<br>เพื่อการเรียนการสอน              |                               |              |             |                     |                                      |
| 17. ครูใหญ่หรือผู้บริหารของข้าพเจ้าปฏิบัติต่อครู<br>ทุกคนคงเสนองว่า ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง                                        |                               |              |             |                     |                                      |

| รายการ                                                                                                                              | เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ควย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ควย | ไม่<br>เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|-------------|--------------------|-------------------------------------|
| ✕ 18. ครูใหญ่หรือผู้บริหารของข้าพเจ้าส่งเสริม<br>การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเลื่อน<br>วิทยฐานะ                                    |                              |             |             |                    |                                     |
| ✕ 19. ครูใหญ่หรือผู้บริหารของข้าพเจ้ายินดีรับผิด<br>ชอบในงานทุกชนิดของโรงเรียนเดิมที่                                               |                              |             |             |                    |                                     |
| ✓ 20. ครูใหญ่หรือผู้บริหารของข้าพเจ้าเชื่อในหลัก<br>การนิเทศ (การแนะนำ ช่วยเหลือ) มากกว่า<br>การเอาจับผิด                           |                              |             |             |                    |                                     |
| <u>ความสัมพันธ์ระหว่างบรรณาธิการกับครูอื่น ๆ</u>                                                                                    |                              |             |             |                    |                                     |
| 1. ครูในโรงเรียนของข้าพเจ้าร่วมมือและทำ<br>งานสัมพันธ์กันดีกับบรรณาธิการในการเรียน<br>การสอน                                        |                              |             |             |                    |                                     |
| 2. ในโรงเรียนของข้าพเจ้า ไม่มีการแบ่ง<br>แยก การใช้อำนาจ เล่นแกล้งและแบ่งพรรค<br>พวกระหว่างคณะครูหรือระหว่างคณะครูกับ<br>บรรณาธิการ |                              |             |             |                    |                                     |
| 3. การดำเนินงานห้องสมุดของข้าพเจ้ายาย<br>และนำทำขึ้นเพราะครูอื่นๆ ให้ความร่วมมือ                                                    |                              |             |             |                    |                                     |

| รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|--------------------------------------|
| <p>4. คณะครูในโรงเรียนของข้าพเจ้ามีส่วนร่วม<br/>ในความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุง<br/>ห้องสมุดของข้าพเจ้าเพื่อการเรียนการสอน</p> <p>5. คณะครูในโรงเรียนของข้าพเจ้าสนใจห้อง<br/>สมุด และได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้<br/>ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน</p> <p>6. คณะครูในโรงเรียนของข้าพเจ้ามีส่วนช่วย<br/>ชักจูงนักเรียนให้มาใช้บริการห้องสมุดมาก</p> <p>7. โรงเรียนของข้าพเจ้าบรรจุจุดประสงค์ทาง<br/>การศึกษาดี (นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ<br/>ทักษะ ทักษะที่ดีและสูง) เพราะคณะครูรู้จัก<br/>ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน</p> <p>8. คณะครูในโรงเรียนของข้าพเจ้าพยายาม<br/>แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อความรู้ความ<br/>ของตนเองโดยการไปห้องสมุด</p> |                               |              |             |                     |                                      |
| <p><u>เงินเคื่อนของบรรณรักษ์</u></p> <p>1. ข้าพเจ้าได้รับการพิจารณาเงินเคื่อนด้วย<br/>ความยุติธรรมและเที่ยงตรง</p> <p>2. ข้าพเจ้าพอใจกับหลักการขึ้นเงินเคื่อนตามระเบียบ<br/>ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้าราชการพลเรือน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                               |              |             |                     |                                      |

| รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ควย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ควย | ไม่<br>เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|-------------|--------------------|-------------------------------------|
| <p>3. เงินเดือนและความก้าวหน้าของตำแหน่ง<br/>บรรณาธิการก็เท่าเทียมกับตำแหน่งอื่น ๆ</p> <p>4. เงินเดือนที่ข้าพเจ้าได้รับเหมาะสมกับ<br/>ปริมาณงานที่ข้าพเจ้าทำ</p> <p>5. การเป็นบรรณาธิการของข้าพเจ้า ทำให้<br/>ข้าพเจ้ามีความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันดี<br/>ขึ้นเป็นที่น่าสนใจ</p> <p>6. ข้าพเจ้าสามารถใช้เวลาให้แก่งานห้องสมุด<br/>ได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องค้นหารายได้พิเศษ<br/>อื่น ๆ</p> <p>7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการหักเงินเดือนต่าง ๆ<br/>เป็นไปอย่างสมเหตุผล</p> <p>8. การพิจารณาความดีความชอบของโรงเรียน<br/>ของข้าพเจ้าถือหลักการปฏิบัติงานควยความ<br/>รู้และผลงานเป็นสำคัญ มิใช่ถือความ<br/>สัมพันธ์อย่างอื่นเป็นสำคัญ</p> |                              |             |             |                    |                                     |
| <p><u>ความพึงพอใจในการทำงานห้องสมุดของบรรณาธิการ</u></p> <p>1. ข้าพเจ้ารักที่จะทำงานห้องสมุด</p> <p>2. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ให้บริการและความช่วย<br/>เหลือเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดแก่ครูและนักเรียน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                              |             |             |                    |                                     |

| รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|--------------------------------------|
| <p>3. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือ</p> <p>4. ถ้าหากข้าพเจ้ามีโอกาสดูเลือกตำแหน่งใหม่หรืออาชีพใหม่ ข้าพเจ้าจะเลือกตำแหน่งบรรณารักษ์หรืออาชีพบรรณารักษ์ตามเดิม</p> <p>5. ไม่มีงานใดที่น่าทำเท่ากับการห้องสมุด</p> <p>6. การที่คณะครูและนักเรียนสนใจมาใช้บริการห้องสมุด ทำให้ข้าพเจ้าภูมิใจ</p> <p>7. เด็ก ๆ มีความยินดีและต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดจากข้าพเจ้า</p> <p>8. ความสัมพันธ์ระหว่างข้าพเจ้ากับนักเรียนและครูเป็นไปอย่างน่าพอใจ</p> <p>9. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเป็นบรรณารักษ์เปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้ทำประโยชน์แก่สังคมอย่างยิ่ง</p> <p>10. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเป็นบรรณารักษ์เป็นงานสำหรับผู้ที่มีความรู้และความเสียสละมาก</p> <p>11. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด</p> <p>12. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ตำแหน่งบรรณารักษ์ของข้าพเจ้าก้าวหน้ากว่าตำแหน่งอื่น ๆ</p> |                               |              |             |                     |                                      |

| รายการ                                                                                                                      | เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ควย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ควย | ไม่<br>เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|-------------|--------------------|-------------------------------------|
| 13. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเป็นบรรณารักษ์เหมาะ<br>สมกับนิสัยของข้าพเจ้า                                                        |                              |             |             |                    |                                     |
| 14. ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเมื่อมีโอกาสเข้ารับการ<br>อบรมทางวิชาการของหอสมุดเพิ่มเติม                                           |                              |             |             |                    |                                     |
| 15. การอบรมทางวิชาการของหอสมุดแต่ละครั้งมี<br>ประโยชน์ต่อการทำงานของหอสมุดของข้าพเจ้า<br>มาก                                |                              |             |             |                    |                                     |
| 16. นักเรียนและคณะครูเชื่อถือและมั่นใจใน<br>ความสามารถของข้าพเจ้าในการบริการ<br>และให้ความรู้เกี่ยวกับหอสมุด                |                              |             |             |                    |                                     |
| 17. ข้าพเจ้าจะทำงานของหอสมุดไปนานเท่านาน                                                                                    |                              |             |             |                    |                                     |
| <u>ภาวะความรับผิดชอบของบรรณารักษ์</u>                                                                                       |                              |             |             |                    |                                     |
| 1. กฎข้อบังคับปลีกย่อยต่าง ๆ ของโรงเรียน<br>และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็น<br>อย่างยิ่งในการทำงานเพื่อให้เกิดผลดี |                              |             |             |                    |                                     |
| 2. งานบรรณารักษ์ของข้าพเจ้าต้องเกี่ยวข้องกับ<br>คณะครูทุกคนเพื่อผลการเรียนการสอนที่ดี                                       |                              |             |             |                    |                                     |
| 3. จำเป็นอย่างยิ่งที่ข้าพเจ้าผู้เป็นบรรณารักษ์<br>จะต้องเป็นผู้เสียสละเวลาและความสุข<br>ส่วนตัวเพื่อการบริการที่ดีของหอสมุด |                              |             |             |                    |                                     |

| รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|--------------------------------------|
| 4. งานบรรณาธิการของข้าพเจ้าเป็นงานหนัก<br>แต่ก็เป็นงานที่น่าภาคภูมิใจ<br>5. ภาระของบรรณาธิการและครูอื่น ๆ หนัก<br>เท่า ๆ กัน<br>6. ยิ่งโรงเรียนเกี่ยวข้องกับชุมชนมากเท่าใด<br>งานห้องสมุดของข้าพเจ้ายิ่งจำเป็นมากขึ้น<br>7. ข้าพเจ้าเปิดชั่วโมงบริการของห้องสมุดมาก<br>เพื่อจะได้บริการไ้มากที่สุด<br>8. ห้องสมุดของข้าพเจ้านักเรียนมาช่วยงาน<br>ห้องสมุดมากและไ้มล็ด |                               |              |             |                     |                                      |
| <u>ศักดิ์ศรีหรือฐานะของบรรณาธิการ</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                               |              |             |                     |                                      |
| 1. ชุมชนช่วยให้เกียรติแก่ตัวข้าพเจ้าในฐานะ<br>เป็นบรรณาธิการ<br>2. ครูอื่น ๆ และคณะครูในโรงเรียนให้เกียรติ<br>แก่ข้าพเจ้าในฐานะเป็นบรรณาธิการมาก<br>3. แก้วข้าพเจ้าผู้เป็นบรรณาธิการและงานห้อง<br>สมุดได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการ<br>เรียนการสอนมาก<br>4. งานห้องสมุดของข้าพเจ้าเป็นงานที่ต้องใช้<br>เวลานาน                                                  |                               |              |             |                     |                                      |

| รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ควย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ควย | ไม่<br>เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|-------------|--------------------|-------------------------------------|
| <p>5. เพื่อนกรุณยอมรับว่า งานบรรณารักษ์ของข้าพเจ้าสำคัญมาก</p> <p>6. ผลงานของข้าพเจ้าทางห้องสมุด ทำให้ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากสังคม และหน่วยราชการอื่น ๆ</p> <p>7. การเป็นบรรณารักษ์ทำให้ข้าพเจ้าภาคภูมิใจและยินดีเสียสละ</p> <p>8. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการศึกษาค้นคว้าหรือฐานะของบรรณารักษ์เท่าเทียมกับอาชีพหรือตำแหน่งอื่น ๆ</p> <p>9. ถ้าหากบุตรธิดามาขอคำแนะนำในเรื่องการประกอบอาชีพ ข้าพเจ้าจะแนะนำให้ทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์</p> <p>10. การเป็นบรรณารักษ์ทำให้ข้าพเจ้ามีเกียรติและชื่อเสียงตามที่ข้าพเจ้าปรารถนา</p> <p>11. ชุมชนชนม์ได้ถือรายได้หรือเงินเดือนเป็นสำคัญในการเปรียบเทียบตำแหน่งบรรณารักษ์กับตำแหน่งอื่น ๆ</p> |                              |             |             |                    |                                     |

| รายการ                                                                                                                    | เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ควย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ควย | ไม่<br>เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|-------------|--------------------|-------------------------------------|
| <u>ความสะดวกสบายต่าง ๆ ในการทำงานห้องสมุด</u>                                                                             |                              |             |             |                    |                                     |
| 1. มีงบประมาณเพียงพอสำหรับดำเนินงานห้องสมุด                                                                               |                              |             |             |                    |                                     |
| 2. มีชั่วโมงสำหรับทำงานห้องสมุดมากพอ                                                                                      |                              |             |             |                    |                                     |
| 3. อาคารสถานที่ของห้องสมุดกว้างขวางพอสมควร                                                                                |                              |             |             |                    |                                     |
| 4. บรรยากาศภายในห้องสมุดดี                                                                                                |                              |             |             |                    |                                     |
| 5. สถานที่ตั้งของห้องสมุดเหมาะสมและสะดวกแก่การไปมาของผู้มาใช้                                                             |                              |             |             |                    |                                     |
| 6. งานห้องสมุด ทำให้ข้าพเจ้าได้โอกาสดีในการนำความรู้และประสบการณ์ทางบรรณารักษศาสตร์ที่เรียนมา มาใช้ในการทำงานอย่างเต็มที่ |                              |             |             |                    |                                     |
| 7. โรงเรียนจัดการให้ความสะดวกเกี่ยวกับสวัสดิการได้ดี                                                                      |                              |             |             |                    |                                     |
| 8. มีเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทยใช้สำหรับงานห้องสมุดได้ดี                                                                      |                              |             |             |                    |                                     |
| 9. มีเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษใช้สำหรับงานห้องสมุดได้ดี                                                                   |                              |             |             |                    |                                     |

| รายการ                                                                                                                                                                            | เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ควย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ควย | ไม่<br>เห็น<br>ควย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|-------------|-------------|--------------------|-------------------------------------|
| 10. เครื่องมือเครื่องใช้ที่ห้องสมุดมีอยู่ ทำให้<br>ข้าพเจ้าได้ใช้ความรู้ความสามารถทางห้อง<br>สมุดอย่างเต็มที่                                                                     |                              |             |             |                    |                                     |
| 11. ระเบียบวิธีการในอันที่จะได้มาซึ่งอุปกรณ์<br>และเครื่องมือสำหรับบริการของห้องสมุด<br>เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว                                                        |                              |             |             |                    |                                     |
| 12. โรงเรียนของข้าพเจ้าจัดเตรียมและหา<br>เครื่องมือใช้ไม่สอยตลอดจนหนังสือคู่มือการ<br>ทำงานห้องสมุดให้พอเพียง                                                                     |                              |             |             |                    |                                     |
| 13. ห้องสมุดของข้าพเจ้ามีโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์<br>สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่าง<br>พอเพียง                                                                                     |                              |             |             |                    |                                     |
| 14. ฝ่ายบริหารหรือครูใหญ่พยายามให้ความ<br>สะดวกแก่ข้าพเจามาก เช่นการให้เครื่อง<br>มือต่าง ๆ อาคารสถานที่ หนังสือ<br>วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ เพื่อให้งานห้องสมุด<br>เป็นไปควยก็และราบรื่น |                              |             |             |                    |                                     |
| 15. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ห้องสมุดของข้าพเจ้า<br>เป็นสถานที่สะดวกสบายพอสมควรต่อการ<br>ที่จะเข้าไปใช้                                                                                   |                              |             |             |                    |                                     |

| รายการ                                                                                     | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|--------------------------------------|
| 16. ข้าพเจ้ารู้สึกพึงพอใจต่อสภาพของโรงเรียน<br>และห้องสมุดของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง             |                               |              |             |                     |                                      |
| * <u>ความสัมพันธ์ของบรรณาธิการกับชุมชน</u>                                                 |                               |              |             |                     |                                      |
| * 1. ตามความรู้สึกของข้าพเจ้า ชุมชนควรจะ<br>ได้รับบริการบางอย่างจากห้องสมุดของ<br>ข้าพเจ้า |                               |              |             |                     |                                      |
| * 2. ชุมชนหวังที่จะให้บรรณารักษ์เข้าร่วม<br>กิจกรรมเกือบทุกอย่างของชุมชน                   |                               |              |             |                     |                                      |
| all 3. ผู้ปกครอง เด็ก เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติ<br>งานห้องสมุดของข้าพเจ้าได้ผลดี     |                               |              |             |                     |                                      |
| 4. ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเมื่ออยู่ในชุมชนนี้                                                   |                               |              |             |                     |                                      |
| 5. แม้ชุมชนที่ข้าพเจ้าอยู่จะขาดแคลน<br>แต่ข้าพเจ้าก็ยังยินดีที่จะอยู่ต่อไป                 |                               |              |             |                     |                                      |
| 6. แม้ชุมชนที่ข้าพเจ้าอยู่ จะอยู่ไกล<br>แหล่งวิชาการ ข้าพเจ้าก็มีใจพอใจ                    |                               |              |             |                     |                                      |
| 7. ชุมชนเห็นความเห็นอกเห็นใจต่อข้าพเจ้า<br>ในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์ผู้ทำงานห้องสมุด         |                               |              |             |                     |                                      |
| 8. ชุมชนสนใจตอบปัญหาของห้องสมุด และ<br>ช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับข้าพเจ้า                    |                               |              |             |                     |                                      |

| รายการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | เห็น<br>ด้วย<br>อย่าง<br>ยิ่ง | เห็น<br>ด้วย | ปาน<br>กลาง | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย | ไม่<br>เห็น<br>ด้วย<br>อย่างยิ่ง |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------|-------------|---------------------|----------------------------------|
| <p>9. ถ้าเป็นไปได้ ข้าพเจ้าจะอยู่ในชุมนุมชน<br/>นั้นตลอดไป</p> <p>10. ชุมชนที่ข้าพเจ้าอยู่ ให้ความร่วมมือ<br/>กว่าชุมนุมอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้ารู้จัก</p> <p>11. ข้าพเจ้ายินดีที่รับมอบหมายให้ทำงานรวม<br/>กับชุมนุมเกี่ยวกับหอสมุดหรืออื่น ๆ</p> <p>12. ชุมชนเข้าใจว่า งานหอสมุดเป็นงาน<br/>ที่ค่อนข้างยาวนานและเป็นงานลำบาก</p> |                               |              | /           |                     |                                  |

0000000000000000